

საქართველოს სახელმწიფო უნივერსიტეტი

28 მაისი
ორშაბათი
N14 (2059)
2007 წელი

გაზეთი გამოდის
თვეში ორჯერ

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გაზეთი გამოდის 1927 წლიდან უახლესი 30 თაობა

რატომ უნდა ვიზიაროთ საქართველოს დამოუკიდებლობა 26 მაისს

ისტორიკოსის არგუმენტი

1918 წლის 26 მაისის დამოუკიდებლობის აქტის საქართველოს ისტორიის ახალი ეტაპი დაიწყო. ამ საბარტოლბრემა დოკუმენტმა განსაზღვრა ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფოებრიობის აღიარება XX საუკუნის ბოლოს.

რა ისტორიული მოვლენები უძღოდა წინ დამოუკიდებლობის აქტის მიღებას? ვინ იყო ამ მოვლენის შემოქმედი და რა პოლიტიკური ვითარება არსებობდა საქართველოს ირგვლივ? ამ საკითხებზე გვესაუბრება ისტორიულ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **მხატვარ გურული**.

მაია ტორაძე

– ბატონო ვახტანგ, როგორ მივიდა საქართველო 1918 წლის 26 მაისამდე?

– 1918 წლის 26 მაისს წარმატებით დაგვირგინდა 117 წლიანი ბრძოლა რუსეთის ბატონობის წინააღმდეგ. ეროვნული მოძრაობა საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღსადგენად დაიწყო იმ დროიდან, რაც 1801 წლის რუსეთის იმპერატორმა ალექსანდრე პირველმა ქართლ-კახეთის სამეფო გააუქმა და 1801-02 წლებში ქვეყნის ოკუპაცია მოხდა.

ეროვნულმა მოძრაობამ გაიარა რამდენიმე ეტაპი: პირველი მნიშვნელოვანი ეტაპი იყო XIX საუკუნის დამდეგის ეროვნული აჯანყებები: 1802 წლის პოლიტიკური გამოსვლა კახეთში, 1804 წლის აჯანყება ქართლის მთიანეთში, 1812 წლის აჯანყება კახეთში, 1819-20 წლის აჯანყება იმერეთსა და გურიაში. ეს აჯანყებები ჩაახშეს, მაგრამ მათ თვალსაჩინო გახადეს, რომ ქართველი ერი არ შეეგუებოდა სახელმწიფოებრიობის დაკარგვას.

მ-4 გვირგვინი

26 მაისის სამხედრო აღლუმში თსუ-ის სტუდენტმა-რეზერვისტებმა პირველად მიიღეს მონაწილეობა

26 მაისს საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ სამხედრო აღლუმში ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის 500-ზე მეტმა პირველი განვევის რეზერვისტმა სტუდენტმა პირველად მიიღო მონაწილეობა. სტუდენტებმა აღლუმზე სამხედრო მანქანებით ჩაიარეს. ეს ის სტუდენტური ბატალიონი გახლდათ, რომელიც ორი თვის წინ უნივერსიტეტმა სვადასხვა სამხედრო ბაზაზე შეიქმნა და გააძლიერა.

საგანგებო სიტუაციის შემთხვევაში რეზერვისტმა დაუყოვნებლივ უნდა გამოხატოს მზადყოფნა სამშობლოს სამსახურისთვის. პირველი სტუდენტური ბატალიონისათვის პირველი „განგაში“ სააღლუმო გამოდგა. ეს კარგის ნიშანია. ვისურვით, რომ საქართველოს მათი სამსახური მხოლოდ საზეიმო აღლუმებში დასჭირდეს.

საქართველოს შეიარაღებული ძალების უმაღლესმა მთავარსარდალმა, პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა სამხედრო აღლუმის მიმდინარეობისას განსაკუთრებული სითბოთი მიმართა რეზერვისტებს და აღნიშნა, რომ საქართველოს უახლოეს ხანში 100 000 რეზერვისტი ეყოლება.

აღლუმზე 14 575 სამხედრო, საქართველოს შეიარაღებული ძალების 11 075 ჯარისკაცმა და 3 500 რეზერვისტმა ჩაიარა.

რუსთაველის გამზირზე გამართულ აღლუმს საქართველოს აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ხელისუფლების, დიპლომატიური კორპუსისა და მსოფლიოს 40 ქვეყნიდან ჩამოსული ქართული დიასპორების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

მ-5 გვირგვინი

სანთლებად დანთიხულ საქართველოს თსუ-ის სტუდენტებმა აფხაზეთის დაბრუნება რაუტქვეს

შურთხია ბაროშვილი

როდესაც ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში აფხაზეთის კვირეული გამოცხადდა, გაჩნდა კითხვა: – ღონისძიება რომელიმე განსაკუთრებულ თარიღს ხომ არ ეძღვნებოდა? სტუდენტების პასუხი ერთმნიშვნელოვანი იყო: – აფხაზეთი ყოველთვის უნდა გვახსოვდეს! სტუდენტთა თვითმმართველობის სასახლეში უნდა იქცას, რომ მათ მიერ დაგეგმილი თითოეული შეხვედრა თუ სემინარი თავისი ფორმითა და შინაარსით საინტერესო და მრავალფეროვანი იყო. „კვირეულის“ ყოველი დღე დატვირთული გახლდათ ტკივილითა და ემოციით. როგორც პროექტის ავტორებმა, პუბლიცისტურ ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტებმა – ანა ბაქანიძემ და ავთო

აბდუშელიშვილმა გვითხრეს, თავდაპირველად ღონისძიება დებატების ფორმით იყო გათვალისწინებული, მაგრამ ვადადგა ახალი იდეები დაიბადა. „გადაწყვეტილი, უფრო ღრმად ჩაძიებოდა პრობლემას. ჩვენი საზოგადოება რატომღაც ინდიფერენტული გახდა, ახალგაზრდობამ კი აფხაზეთზე ბევრი რამ არ იცის. დუმილის უფლება არ გვაქვს, ჩვენ უნდა „გაიძულოთ“ ყველა, მეტად ვიზრუნოთ აფხაზეთზე. ჩვენი ღონისძიება, რომელიც ერთი კვირის მანძილზე გაგრძელდა, სწორედ ამ მიზანს ემსახურებოდა“, – განაცხადა ანა ბაქანიძემ.

უნივერსიტეტის რექტორი გიორგი ხუბუა მიესალმა სტუდენტების ამ ინიციატივას და დისკუსიაზე შეკრებილ ახალგაზრდებს თავისი მოსაზრება გაუზიარა. მან ისაუბრა, თუ როდენ მნიშვნელოვანია აფხაზეთსა და ქართველებს შორის ურთიერთობის აღდგენა დიალოგის ფორმით. მისი თქმით, აფხაზი ხალხი სწორედ რომ მაღალი კულტურის მატარებელია და გაუგებარი და სამწუხაროა, რომ ქართველებსა და აფხაზებს შორის ურთიერთობა დიალოგის ფორმას ვერცხვამ. მისი აზრით, შიში ყველაზე ცუდი არგუმენტია არგუმენტთა შორის.

ანონსი
„ერთხელ საქართველოში“
ამერიკიდან მკვლევარები-საღმრთო თანაგრძნობის სინდრომს ნუ ჩამოვიტანთ

1A-3 AA.
Zero tolerance! – არის კი გამოსავალი?
რას მერს საზღვარგარეთის პრესა

1A-9 AA.
რა მოხდა სამხაროს წარმოქმნისას დიდი აფეთქების პირველ წამებში?
ATLAS-ის დიდი ექსპერიმენტი

1A-7 AA.
ამერიკაში მოღვაწე ქართველი მუსიკარი კლანტა მარსის გამოკვლევას იწყებს

1A-8 AA.
თსუ-ში გაგართულ-მა სივარულითა და სიბრძნითა სული შეუწყო კუბოლდგის ოჯახის ქსელის განვითარებას

1A-6 AA.
„გაქვავაჟულა გზარამ“ ლევან ბრეგვაძის პრიზი მოიპო
პოეზიის კვირეული

1A-11 AA.
„იყავით უკეთესნი, ვიდრე დღეს ხართ“
გიორგი ჯიბლაძის გახსენება

1A-10 AA.
ტანისის პროექტის კონკურსი
1A-6 AA.

„ერთხელ საქართველოში“

ამერიკიდან მკვლევებისადმი თანაგრძნობის სინდრომს ნუ ჩამოვიტანთ

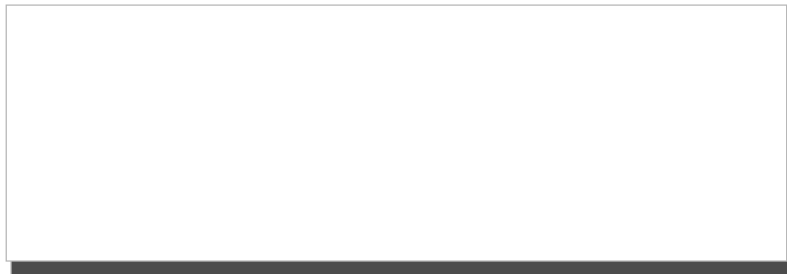
თუ მოზარდმა იცის, რომ
წარმატების მიღწევისთვის
მგელი უნდა გახდეს,
მგელი გახდება

მთავან ჩიზოშიძე, ფსიქოლოგიის მეც-
ნიერებათა კანდიდატი:

– აგრესია, რასაკვირველია, დაკავშირებულია ძალადობასთან, მაგრამ ყოველთვის კრიმინალური აქტით არ მთავრდება. ის შეიძლება გამოვლინდეს ყვირილში, უცნაურ სიტყვებში, ელემენტარულ უზრდელობაში, რასაც მოჰყვება ასოციალური ქცევები – ფანჯრებისა და მერხების მტვრევა. შემდეგ ეს ქმედება კიდევ უფრო ძლიერდება და შეიძლება მივიდეს კრიმინალურ აქტამდე. რა უწყობს ამას ხელს?

არავინ ამტკიცებს, რომ ადრე ასეთი რამ არ ხდებოდა – აგრესია ყველა თაობაში იყო ავუმთავრებელი, მაგრამ განტვირთვის საშუალებაც მეტი იყო. დღეს, მართალია, სათამაშო მოედნები და გასართობი ცენტრები კეთდება, მაგრამ, რეალურად, ძალიან ცოტა ბავშვს აქვს იმის საშუალება, რომ იაროს აუზზე, სპორტის რომელიმე სახეობაზე და ენერჯია დახარჯოს. ეს ტრადიცია მოიშალა. თუ დაავიწყდებით, ვინც აქტიური სპორტით არის გატაცებული, იშვიათად ხდება კრიმინალთა შორის. იმის თქმა მინდა, რომ ბავშვები დაავიწყდები არ არიან. მოსწავლეთა დიდი ნაწილი სკოლაში საერთოდ არ დადის, შესუსტებულია დისციპლინა, რაც მოსწავლის ქუჩაში ყოფნას ხელს უწყობს.

შეცვლილია ღირებულებათა სისტემა. ხშირად ვსაუბრობ ჩემი მეგობრების შვილებთან და მათგან ვიცი, რომ დღეს კარგი ბიჭის ცნება სხვა რალაცას ნიშნავს – ეს არის ე.წ. „მაგარი ბიჭი“, რომელსაც შეუძლია დაიცვას შეყვარებული ან საკუთარი პრინციპები აგრესიით – დანით ან სხვა 84.3ზე

რატომ უნდა ვიზაიროთ საქართველოს დამოუკიდებლობა 26 მაისს?

ინტერვიუ ისტორიკოს ვახტანგ გურულთან

პირველი გვირგვინი

პრაქტიკულად, ეს იყო არა მარტო აჯანყება, არამედ ომი რუსეთის იმპერიის წინააღმდეგ, რომელშიც ჩვენ დაგმარცხდით.

ეროვნული მოძრაობის მეორე ეტაპი წარმოადგენდა 1832 წლის შეთქმულებას. ეს უკვე თვისობრივად ახალი ეტაპი იყო თავისი წინასწარ მომზადებული პროგრამით, სტრატეგიითა და ტაქტიკით. ამ შეთქმულებამ ეროვნული მოძრაობა გადაიყვანა ინტელექტუალური ბრძოლის გზაზე. გამოიკვეთა, რომ მას სათავეში უნდა ქართული არისტოკრატია.

მესამე ეტაპი იწყება XIX საუკუნის 60-იანი წლების დამდეგიდან. „თურგდალეულთა“ მოძრაობა, რომელსაც სათავეში უდგას ილია ჭავჭავაძე, ყველაზე უფრო სანგრძობი და შედეგიანია ეროვნული მოძრაობის წინა პერიოდებთან შედარებით. „თურგდალეულებმა“ ქართველი ერი პრაქტიკულად მოაზარდა სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენისათვის. ეს პროცესი თითქმის ორმოცი წლის მანძილზე მიმდინარეობდა.

XX საუკუნის დამდეგისათვის საქართველოში ყველაფერი მზად იყო, რომ განმთავისუფლებელი ბრძოლა დაწყებულიყო, მაგრამ რუსეთის იმპერიასთან დაპირისპირება ყველა შემთხვევაში ძველი იქნებოდა – ეს უზარმაზარი იმპერია თურგუნად არა მარტო საქართველოს, არამედ მთელ ცივილიზებულ ევროპას, თუმცა 1914 წლის დასაწყისში პირველმა მსოფლიო ომმა რუსეთის იმპერია აღსასრულამდე მიიყვანა – 1917 წლის თებერვალ-მარტში რომანოვების პოლიტიკურმა რეჟიმმა არსებობა დაასრულა. ამით ქართველი ერის დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლა ახალ ეტაპზე გადავიდა.

– რა კონკრეტული მოვლენები უძლია და წინ საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღდგენას და 26 მაისის დამოუკიდებლობის აქტს?

– 1917 წლის თებერვალ-მარტის რევოლუციის შემდეგ რუსეთმა საქართველოში გაგზავნა დეკარგა. რუსეთის დროებითი მთავრობის მიერ 1917 წლის მარტში დანიშნული ხელისუფლების სამხარეო ორგანო – ამიერკავკასიის განსაკუთრებული კომიტეტი სამხარეო ხელისუფლებას ვერ ახორციელებდა, ქვეყანაში ყველაფერს წვეჭდნენ ავტოლობრივი პოლიტიკური ძალები – პარტიები, ორგანიზაციები.

საერთოდ, უნდა ითქვას, რომ რუსეთის დროებითი მთავრობა დემოკრატიული ორგანო იყო და მას არ უცდია რეპრესიების გზით საქართველოში თავიანთი ორისიდიტების რეალურად აღდგენა. ქართველი ეროვნული მოძრაობაც მოდუნებული იყო. არც ის ცდილობდა წამოეყენებინა ლოზუნგი და რეალურად დაეწყო საქართველოს რუსეთიდან გამოყოფისათვის ბრძოლა. რით იყო ეს გამოწვეული? იმით, რომ იმ პერიოდში სამოგადოებრივ რუსეთი არავითარ ანუხებდა – აღარ იყო მეფე, პოლიცია, ჟანდარმერია, ოსრანკა, აღარავინ დევნიდა ქართულ ენას, კულტურას, პოლიტიკურ მოღვაწეებს, ქართულ სამღვდლოებს. ის მდგომარეობა გარტყლიდა მინამ, სანამ თავად რუსებმა არ გამოიყვანეს ქართული სამოგადოებრივ ამ ეფორიიდან.

1917 წლის 25 ოქტომბერს რუსეთის დროებითი მთავრობა დაახლო და ძალაუფლება ხელში აიღო ბოლშევიკურმა პარტიამ. რუსეთში დამყარდა საბჭოთა დიქტატორული წყობილება, რომლის სულს ჩამდგმულ და ხელმძღვანელი იყო ვლადიმერ ლენინი. ამის შემდეგ ქართულმა პოლიტიკურმა ძალებმა დაიწყეს საკითხი – დემოკრატიული რეჟიმის არსებობის დროს თუ რუსეთის შემადგენლობაში ცხოვრება რაღაც ფორმით მინც მისაღები იყო, ახლა ეს უკვე დამლუპველი იქნებოდა ქართველი ერისათვის და დაიწყო პრაქტიკული ნაბიჯების გადადგმა დამოუკიდებლობის აღსადგენად.

ამიერკავკასიის პოლიტიკურმა მოღვაწეებმა, სადაც ლიდერობდნენ ქართველები, პირველი, რაც გააკეთეს, ის იყო, რომ გაემჯრნენ საბჭოთა რუსეთს. 1917 წლის 15 ნოემბერს თბილისში მოქმედებდა დანყო სამხარეო ხელისუფლების ორგანო ამიერკავკასიის კომისარიატმა, რომლის თავმჯდომარეც გახლდათ ქართველი სოციალ-დემოკრატი ევგენი გეგეჭკორი. სამხარეო ხელისუფლება იმდროშეჭქეს, რომ ლენინს არ დაენიშნა ახა-

ლი ორგანო, თუმცა დამოუკიდებლობაზე ჯერ მინც არ ლაპარაკობდნენ არც საქართველოში, არც სომხეთში და არც მერხაბიჯანში. ამას თავისი ახსნა აქვს: – ძალიან დიდი საფრთხე არსებობდა რუსეთის არმიის მხრიდან, რომელიც თურქეთის ფრონტზე იდგა და ყველამ კარგად იცოდა, რომ თუ საქართველო დამოუკიდებლობას გამოაცხადებდა, ამას აუცილებლად მოყვებოდა ომი და სისხლისღვრა.

დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის სტრატეგია და ტაქტიკა უშუალოდ განსაზღვრა საქართველოს I-მა ეროვნულმა ყილიობამ, რომელიც გაიხსნა 1917 წლის 19 ნოემბერს. პოზიცია ასეთი იყო – თუ რუსეთი დაადგებოდა დემოკრატიის გზას, ანუ თუ ბოლშევიკები დაეშობოდნენ და ძალაუფლებას ჩამოცილებდნენ, მაშინ შესაძლებელი იქნებოდა რუსეთთან საქართველოს თანაარსებობაზე საუბარი, მაგრამ თუ ბოლშევიკური რეჟიმი დარჩებოდა, უნდა მომხდარიყო საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღდგენა.

მოუხედავად იმისა, რომ ცივილიზებული მსოფლიოს ევროპა, ორსამ კვირამ ბოლშევიკები აღიგებოდნენ პირისაგან მინისა, ისინი დარჩნენ ხელისუფლებაში და სამხარეო გადაუხადეს ქართველებს დამოუკიდებლობისკენ სწრაფისათვის – 1918 წლის იანვარში კავკასიის არმიას მთელი ამიერკავკასიის და, მათ შორის, საქართველოს ოკუპაციის ბრძანება მისცეს, მაგრამ ქართველმა პოლიტიკოსებმა ეს გეგმა ჩამსულეს და ახლად შექმნილმა ქართულმა ჯარმა რუსეთი თბილისის მისაღვომებიდან ბაქოს მიმართულებით უკუაქცია.

უფრო დიდი ვერაგობა ჩაიდინა საბჭოთა რუსეთმა 1918 წლის 3 მარტს ბრესტ-ლიტოვსკში. გერმანიასთან და მის მოკავშირეებთან – თურქეთთან, ავსტრია-უნგრეთთან და ბულგარეთთან დადებული ზავის შედეგად, თურქეთმა, როგორც გერმანიის მოკავშირე, ომში დაღვრილი სისხლის საფასურად კომუნისტურ მოთხოვნა. რუსეთმა ბათუმის, ყარსისა და არტაანის ოლქები დაუთმო. ასე რომ, რჩებოდა ორი გზა: ან საბჭოთა რუსეთი საქართველოს ისევ აქცევდა ორ გუბერნიად, ან უნდა მომხდარიყო საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღდგენა.

ქართველმა პოლიტიკოსებმა ამ ბრძოლაში მოკავშირედ იპოვეს გერმანიის იმპერია, რომელიც 1918 წლის 26 მაისს გამოცხადებული სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის პოლიტიკური და სამხედრო გარანტი იყო. უნდა ითქვას, რომ გერმანელებმა თავისი დაპირება პირნათლად შეასრულეს. ჩვენ მათ ავტოცილს როგორც საბჭოთა რუსეთის, ისე, კიდევ უფრო სამხრეთ და რეალური, თურქეთის ავრესია. პოლიტიკური და სამხედრო მოკავშირის ფუნქციას გერმანია ასრულებდა მანამ, სანამ I მსოფლიო ომში არ დამარცხდა.

– ბატონო ვახტანგ, ცნობილია, რომ 1918 წლის 26 მაისის წინა პერიოდში ამიერკავკასიის დელეგაციის ხელმძღვანელი აკაკი ჩხენკელი ბათუმიდან დაუბრუნდა თბილისში საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სასწრაფოდ გამოეცხადებინა სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა. რატომ დააქარა მან ეს პროცესი?

– აკაკი ჩხენკელი ქართულ პოლიტიკურ ელიტაში და ქართულ სოციალ-დემოკრატიამ ერთგული ყველაზე ერთგული მოღვაწე იყო. როდესაც 1918 წლის 3 მარტს, ბრესტ-ლიტოვსკის ზავით, თურქეთმა ბათუმის, ყარსის და არტაანის ოლქები მიიღო, ამიერკავკასიის კომისარიატმა ეს გადაწყვეტილება არ ცნო და განაცხადა, რომ საქართველოსა და სომხეთის ტერიტორიების თურქეთისთვის გადაცემის უფლება არავის ჰქონდა, რადგან არსებობდა სამხარეო ხელისუფლებისა და საკანონმდებლო ორგანოები – ამიერკავკასიის კომისარიატი და ამიერკავკასიის სეიმი. ამ განცხადების შემდეგ თურქეთი სიტუაციის გამწვავებას მოერიდა და დათანხმდა მოლაპარაკებას, რომელიც 1918 წლის მარტში ტრაპიზონში გაიმართა. მოლაპარაკებაში მონაწილეობდა ამიერკავკასიის კომისარიატის დელეგაცია აკაკი ჩხენკელის მეთაურობით.

ამ შერეობაზე გაცხადდა თურქეთის პოზიცია – ვინაიდან ამიერკავკასია არ იყო დამოუკიდებელი სახელმწიფო, მას არ ჰქონდა უფლება, მზრი გამოეთქვა ბრესტ-ლიტოვსკის ზავის თაობაზე და ზავის

დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის სხდომა. 1918 წლის 26 მაისი

პირობები დაუყოვნებლივ უნდა შეესრულებინა.

დელეგაცია უკან დაბრუნდა. თურქეთი შეტევას გადმოვიდა. მისმა ჯარებმა დაიკავეს ბათუმი, მოვიდნენ ოზურგეთამდე, მაგრამ შემდეგ ისევ უკან დაბრუნდნენ და ფრონტი ჩოლოქის სამხრეთით გაასწორეს.

რადგან თურქების მთავარი არგუმენტი იყო, რომ ამიერკავკასია არ არის დამოუკიდებელი სახელმწიფო, თბილისში მოილაპარაკეს და 1918 წლის 22 აპრილს გამოცხადდა დამოუკიდებელი სახელმწიფოს – ამიერკავკასიის დემოკრატიული ფედერაციული რესპუბლიკის შექმნა.

ამ გადაწყვეტილების შემდეგ ისევ შედგა დელეგაცია და თურქეთთან მოსალაპარაკებლად გაემგზავრა, თუმცა ამჯერად მათ ტრაპიზონში ჩასვლა აღარ დასჭირდა, რადგან თურქების ბათუმი დაკავებული ჰქონდა და ამიერკავკასიის რესპუბლიკის დელეგაცია აკაკი ჩხენკელის თავმჯდომარეობით, იქ მიიწვია.

1918 წლის 11 მაისს გაიხსნა ბათუმის კონფერენცია, რომელზეც აკაკი ჩხენკელმა წამოაყენა ახალი არგუმენტი: – ამიერკავკასიის დემოკრატიული ფედერაციული რესპუბლიკა დამოუკიდებელია და ვისაუბროთ, როგორც დამოუკიდებელმა ქვეყნებმა. თურქმა პოლიტიკოსებმა წინააღმდეგობა გაუწიეს. მათი არგუმენტი ასე უნდა – 1918 წლის 3 მარტს, ბრესტ-ლიტოვსკის ზავის დადების დროს, არ იყავით დამოუკიდებელი. ამიტომ თქვენ უფლება არ გაქვთ, გამოთქვათ მზრი ამ ხელშეკრულების რომელიმე მუხლის, მისი შეცვლის, ან შესრულების წესის შესახებ. თურქეთი ამჯერად იმუშავებდა მთელი ამიერკავკასიის ოკუპაციით.

საქართველო რთულ სიტუაციაში აღმოჩნდა – თურქეთმა დაიპყრო სომხეთის ორი მესამედი, შეიჭრა სინგილიში, მათი ჯარის ერთი ნაწილი ჩოლოქზე იდგა, მეორე – ბორჯომთან, დაუცველი იყო ქუთაისი და ფოთი... მოუხედავად ამისა, მასთან ბრძოლას პერსპექტივა არ ჰქონდა, რადგან ამიერკავკასიის რესპუბლიკაში შემავალი სამივე ერთი სხვადასხვა პოზიციანე იდგა: საქართველო გერმანელებს თხოვდა დახმარებას, სომხები – ინგლისელებს, ხოლო აზერბაიჯანელები ომს არ აპირებდნენ, რადგან მათი პოლიტიკური ელიტა თურქოფილური იყო და თურქების აქ მოსვლას დიდ ტრაგედიად არ მიიჩნევდა.

სიტუაციის შევსების შემდეგ, გენერალმა ოტტო ფონ ლოსოვმა, რომელიც გერმანიის წარმომადგენელი იყო, ბათუმის კონფერენციაზე აკაკი ჩხენკელს შეხვდა, დაეშალათ ამიერკავკასიის დემოკრატიული ფედერაციული რესპუბლიკა, რომელშიც სამი სხვადასხვა პოლიტიკური ორიენტაციის ერთი იყო გაერთიანებული და საქართველოს გერმანია დაეხმარებოდა.

ეს რჩევა აკაკი ჩხენკელს ჭკუაში დაუდგა, მაგრამ გაუჭირდა თბილისში საქართველოს ეროვნული საბჭოს დარწმუნება. ჩხენკელი საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებას ითხოვდა, თბილისი კი კითხვებს სვამდა: – რა მნიშვნელობა აქვს თურქეთი დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე დაგვიკვირებს თუ გამოცხადების შემდეგ? დამოუკიდებლობა რამი შეუძლის ხელს თურქეთის ავრესია-

ს? ამ შეკითხვებს აკაკი ჩხენკელი საკმაოდ ჭკვიანურად პასუხობდა – თუ ჩვენ თურქეთთან დაგვიკვირო სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენამდე, ჩათვლება, რომ თურქეთმა ორი გუბერნია წართვა რუსეთს. თუ დაგვიკვირო სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ, ჩათვლება, რომ თურქეთმა დაიპყრო დამოუკიდებელი სახელმწიფო. პირველ შემთხვევაში კონფლიქტი მოხდება თურქებსა და რუსებს შორის და საკითხი მათ შორის მოგვარდება, მეორე შემთხვევაში კი კონფლიქტი საერთაშორისო ხასიათისაა და უნდა გადაჭრას საერთაშორისო თანამეგობრობამ. რა თქმა უნდა, ჯობდა დამოუკიდებლობის გამოცხადება და თუ თურქეთი დაგვიპყროდა, მეტი შანსი გვექონდა დამოუკიდებლობის აღდგენისა.

ბოლოს და ბოლოს, თბილისში დარწმუნდნენ ამ მოსაზრების მართებულობაში. 1918 წლის 26 მაისს შეიკრიბა ამიერკავკასიის დემოკრატიული ფედერაციული რესპუბლიკის სეიმი, დაშლილად გამოაცხადა ამიერკავკასიის ფედერაციული სახელმწიფო და იმვე დარბაზში (კავკასიის მეფისნაცვლის ყოფილი რეზიდენცია რუსთაველის პროსპექტზე, დღევანდელი მოსწავლეთა სასახლე) გამოცხადდა საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღდგენა. საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ ერთხმად დაამტკიცა საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი, რომელიც ეროვნული საბჭოს სხდომაზე ნოე ჟორდანიამ წაიკითხა.

დამთავრდა თუ არა ეროვნული საბჭოს სხდომა, მთავრობის პირველმა თავმჯდომარემ ნოე რამიშვილმა მსოფლიოს ყველა ქვეყნის ამცო მსოფლიოს პოლიტიკურ რუკაზე ახალი სახელმწიფოს – საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის წარმოშობა.

– საქართველოში საბჭოთა წყობილების დამყარების შემდეგ 26 მაისის მნიშვნელობა 70 წლით მიწმობდა. როგორ შეაფასებდით ამ თარიღის მნიშვნელობას თითქმის საუკუნის გადასახედინად?

– 1918 წლის 26 მაისის მნიშვნელობა საქართველოსთვის წარმოუდგენლად დიდია. მართალია, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკამ არასრული სამი წელი იარსება და არსებობა 1921 წლის თებერვალ-მარტში შეწყვიტა, მაგრამ ამას არ ჰქონდა მნიშვნელობა იმდენად, რამდენადაც, მსოფლიოს თანამეგობრობაში დაეკვიდრდით, როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო. რუსეთმა დაგვიპყრო და ძალით შეგვიყვანა ჯერ ამიერკავკასიის ფედერაციაში და შემდეგ საბჭოთა კავშირში, მაგრამ ეს წინა ისტორიას ვერ ცვლიდა – ჩვენ ვიყავით დამოუკიდებელი სახელმწიფო და მსოფლიომ აღიქვა 1921 წლის ომი, როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფოს წინააღმდეგ მიმართული აგრესია, მისი ოკუპაცია და დამოუკიდებლობის მოსპობა. ამის შემდეგ საბჭოთა კავშირს რაც არ უნდა გაეკეთებინა, ვერ წაშლიდა ისტორიულ ფაქტს, რომ 1918 წლის 26 მაისს სრულიად სამართლიანად აღვიდგინეთ დამოუკიდებლობა, რომ 1919 წელს ავირჩიეთ დამფუძნებელი კრება, რომ 1921 წლის 21 თებერვალს დამფუძნებლებმა კრებამ დაამტკიცა კონსტიტუცია. მაშინ ჩვენ უკვე მსოფ-

ლიო თანამეგობრობის ნაწილი ვიყავით და, რაც მთავარია, 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულებით საქართველოს დამოუკიდებლობა თვით საბჭოთა რუსეთმა ცნო.

1918 წლის 26 მაისი იყო მოვლენა, რომელმაც განსაზღვრა მთელი ჩვენი ეროვნული მოძრაობა და შინაარსი, მნიშვნელობა და მზრი მისცა მას XX საუკუნის მეორე ნახევარში.

– ბოლო დროს გაჩნდა მოსაზრება, რომ საქართველომ დამოუკიდებლობის აღდგენის დღედ უნდა მიიჩნიოს არა 26 მაისი, არამედ 9 აპრილი. თქვენი აზრით, რომელი თარიღის აღნიშვნაა ლაგიკური და მართებული?

– რა თქმა უნდა, ორივე დღემნიშვნელოვანი მოვლენაა, მაგრამ როცა ორიდან ერთი უნდა აირჩეს, ამ შემთხვევაში მე მზარს ვუჭერ 26 მაისს, თუმცა ეს ონდავც არ აწინებს 1918 წლის 9 აპრილის დამოუკიდებლობის აქტის და მისი შემოქმედი პოლიტიკოსების დამსახურებას.

რატომ უნდა ვეიმობდეთ სწორედ 26 მაისს?

როდესაც 1991 წლის 31 მარტს ჩატარდა რეფერენდუმი საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენის თაობაზე, დიდი პოლიტიკური ალლო გამოიჩინა საქართველოს პრეზიდენტმა ზვიად გამსახურდიამ, რომელმაც, მასვე ზენოლის მცდელობის მიუხედავად, სარეფერენდუმი კითხვა ასე ჩამოაყალიბა: – „ხართ თუ არა მომხრე აღდგეს საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა 1918 წლის 26 მაისის აქტის საფუძველზე?“. ასე რომ, 1991 წლის 9 აპრილის დამოუკიდებლობის აქტის შემოქმედმა თვითონ აღიარა 26 მაისის უპირატესობა, როდესაც სარეფერენდუმი კითხვა შეადგინა და აქ უკვე ორი მზრი არც შეიძლება არსებობდეს.

გარდა ამისა, 1991 წლის განახლებულ ჯერ კიდევ არსებობდნენ სარ კავშირი, მისი პრეზიდენტი, სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტი, თავდაცვის სამინისტრო, შინაგან საქმეთა სამინისტრო – ეს უზარმაზარი მონსტრები, რომლებიც მომზადებულნი იყვნენ საქართველოს გასანადგურებლად. კითხვა – ვინ ხართ? საიდან მოდისიარ? რა დამოუკიდებლობას ითხოვთ? არ უნდა განჩინოყო. ჩვენ უნდა დაგვემტკიცებინა, რომ იმას ვითხოვდით, რაც 1921 წლის თებერვალში წავართვეს – 1918 წლის 26 მაისს აღდგენილი სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის ხელახლა აღდგენას.

თუ სარეფერენდუმი კითხვა 1991 წელს ასე ჩამოყალიბდებოდა „ხართ თუ არა მომხრე საქართველოს დამოუკიდებლობის?“, ამით ჩვენ ჩვენივე ინიციატივით ვწყვედით სამართალმეჭვიდრობას საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკასთან და მსოფლიოდ იმ დროიდან ვინცდით სახელმწიფოებრიობის ათვლას. რა თქმა უნდა, ეს ხელს არ გააძლევდა, რადგან შედეგად ჩვენც იმ ერების რიცხვში ჩავდებოდით, რომლებსაც სახელმწიფოებრიობა არ ჰქონიათ და 1990-იან წლებში დაიკვიდრეს.

ამიტომ 26 მაისის მნიშვნელობა ვერაფრით დაიწრდილება. ის უდევს საფუძველად ახალ ქართულ სახელმწიფოებრიობას.

სანთლაგად დანთიგულ საქართველოს თსუ-ის სტუდენტებმა აფხაზეთის დაბრუნება ჩაუთქვეს

პირველი გვირგვინი

ქართველი ახალგაზრდების გულწრფელი კეთილგანწყობა აუცილებლად უნდა იგრძნოს აფხაზეთში მხარე. დღეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სტუდენტების აქტიურობა. მთავარია, გულით და ვინაობით ეს პრობლემა. ეს არ არის მხოლოდ პოლიტიკური კონფლიქტი. სტუდენტები უნდა დაიმსჯერეს, დიალოგი არ უნდა დარჩეს მხოლოდ პოლიტიკოსებს შორის. თქვენი სახით მათ უნდა ეგულბოდეთ მეგობრები და პარტნიორები. არ შეიძლება, რომელიმე ეთნიკურ ჯგუფს ჰქონდეს ის განწყობა, რომ მინანქარა მხოლოდ ბრძოლით მიაღწევს. ჩვენ არანაირი საფუძველი არ გვაქვს, გვემინოდეს ერთმანეთის. იმედია, ჩვენი ურთიერთობა დიალოგის თვალსაზრისით შედეგად იქნება“, — ასე მიმართა სტუდენტებს რექტორმა გიორგი ხუბუაძემ.

სტუდენტური თვითმართვლობის პარლამენტის თავმჯდომარემ თორნიკე ხუციშვილმა აღნიშნა: „ეს არის ტვივილიც და პრობლემაც ერთად. ალბათ დიდი ძალისხმევა დაგვიჩივდება, მაგრამ ჩემმა თაობამ უნდა მოიხმოს გამოსავალი და შეეცადოს აფხაზეთის მშვიდობიანი გზით დაბრუნებას. ვიცი, რომ აფხაზ ახალგაზრდებს სიძულვილს უწერდნენ ქართველების მიმართ, ამასთან დაკავშირებით სერიოზული ნაბიჯები უნდა გადაიდგას“. სტუდია „რე“-ს ხელმძღვანელმა აფხაზეთში მამუკა ყუფარაძემ დაადასტურა, რომ აფხაზ ახალგაზრდებში უნდობლობის ფაქტორი არსებობს, თუმცა, მისი თქმით, იქაურ სტუდენტებს აინტერესებთ, როგორ ცხოვრობენ ქართველი თანატოლები.

ცალკეული დაჯგუფებები ვაკაცობის გამოსავლენად და პირადი ინიციატივის საფუძველზე იბრძოდნენ. არსებობს ასევე დანაშაულის მითი. იყო ბრალდებები ერთმანეთის მიმართ. დღეს ვერ გავიგებთ, ვინ არის ეს „ვილაკა“, თუმცა მგონია, რომ ყველა ჩვენგანია დანაშაული. უნდა დავანგრეთ ეს მითი და სიმართლეს თვალზე ჩავხედოთ“, — განაცხადა ხანდრავამ.

მისი თქმით, სიმართლე და რეალობა საკითხის მოგვარებაზე მიგვიყვანს. მან ხაზი გაუსვა იმ ფაქტს, რომ აფხაზეთის ტერიტორიის ვერ დაიბრუნებთ იქ მცხოვრები ხალხის გარეშე. რაც შეეხება ძალით დაბრუნებას, ეს იქნება ახალი ნერვება და სისხლი, რომელიც არავის აღარ სურს. „მხოლოდ მოლაპარაკება გამოსავალი, ეს არის დროტევა და რთული გზა, მაგრამ გამოსავალს მხოლოდ ამაში ვხედავ“, — აღნიშნა მან.

გიორგი ხანდრავამ უარყოფითად შეაფასა სამი ქართველი სტუდენტის გათავისუფლებისთვის გამართული აქციები, რომელშიც საქართველოს წამყვანი უნივერსიტეტები მონაწილეობდნენ და ამ პროცესს მართული უწოდა. დისკუსიაში მონაწილე სტუდენტებმა მტკივნეულად აღიქვეს მისი ეს განცხადება, რასაც, ბუნებრივია, მათი მხრიდან მწვავე რეაქცია მოჰყვა. თორნიკე ხუციშვილი შეეცადა ყოფილი სახელმწიფო მინისტრისთვის აუხსნა, რომ მათი ეს განცხადება არავისგან იყო მართალი და ასეთი დამოკიდებულება შეურაცხყოფს იმ 7 000 სტუდენტს, რომლებიც ჩოლოქში შეიკრიბნენ და თავიანთი ნება ერთიანობის კოცონით გამოხატეს.

ეროვნების კავასიოლოგი-ლინგვისტების მიხედვით, რომლებიც დღესაც აქტიურად მოღვაწეობენ. ესენი არიან: ხუბუტი ბლაბუა, ჭიმა ჭყადაუა, შალვა არისთავა, ზაურ ავიძბა, ვალენტინ აკონჯაგია, ნელი არშაბა, ლილი ხაბა, ემა კილა და სხვები. სამწუხაროდ, ცნობილი მოვლენების გამო დღესდღეობით შეწყვეტილია აფხაზი სტუდენტების ჩამოსვლა თსუ-ში. ვიმედოვნებ, უახლოეს მომავალში ვითარება შეიცვლება და ქართველთა და აფხაზთა შორის ისტორიული მესიერება გაიკეთდება, ერთი შეხედვით მოუშუშებელი იარები კეთილგონიერული, მიმტევებელი მიდგომით მოუშდება. ამის დასტურია თსუ-ის სტუდენტთა მიერ ორგანიზებული „აფხაზეთის კვირეული“, რომელსაც ტვივილსა და სინანულთან ერთად დიდი იმედი ფარავს. სტუდენტები აფხაზთა და ქართველთა შორეულ თუ უახლოეს ისტორიას განიხილავენ იმისათვის, რომ იპოვიან შედეგობა სათავე, წყაროსათვის განმარტება და მოახერხონ შემდგომში სწორი ნაბიჯების გადადგმა. იმედი მაქვს, რომ ეს ღონისძიება აფხაზი ახალგაზრდების გულში, ნაცვლად შურისძიებისა, ჩანერგავს სიყვარულის გრძობას — მიმღე სულისმძიერი და ხორცილისმძიერი ნათესავის მიმართ“, — აღნიშნა ცირა ბარამიძემ.

უნივერსიტეტის რექტორმა გიორგი ხუბუამ აღნიშნა, რომ საქართველო და კონსტიტუციაც მოითხოვს — სახელმწიფო მოხელე იცოდეს აფხაზეთი ენა. მან გამოთქვა მზაობა, ენის შესწავლის თვალსაზრისით უნივერსიტეტში ხელი შეუწყოს ახალ ინიციატივებს.

დავიბრუნოთ აფხაზეთი“. როგორც ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგმა მადონა ფოჩხუამ აღნიშნა, აფხაზეთის თემა მუდამ გულთან მიიტანეს და კომპოზიციის შექმნის იდეაც აქედან წამოვიდა. ისინი მართლაც ემოციურად კითხულობდნენ ნაწყვეტებს სხვადასხვა მწერლისა და პოეტის ნაწარმოებებიდან.

სტუდენტებს ძალიან მოეწონათ ბავშვების შემოქმედება და აღნიშნეს, რომ სასაზოგადოებო, როდესაც ეროვნული სულისკვეთების გაღვივება სკოლის მხრიდან იწყება. ლიტერატურულ კომპოზიციებში გამოყენებული იყო ნუგზარ შატაიძის, ლაშა თაბუკაშვილის, ბესიკ ხარანაულის და სხვათა ნაწარმოებები. საღამო მუსიკალურად ლელა გოგლაძემ გააფორმა. კვირეულის ფარგლებში უნივერსიტეტის ენობა გაიმართა საქველმოქმედო გამოფენა-გაყიდვა. კულტურისა და ხელოვნების ცენტრის ფოიეში კი მოეწყო ფოტო-გამოფენა „ძველი აფხაზეთი“.

ასევე მნიშვნელოვანი იყო შეხვედრა ცნობილ აფხაზ მწერალთან ანზორ კუდაბასთან. მან თბილისელ სტუდენტებს გააცნო თავისი წიგნი „უფაო ჟამი“ და თავის შემოქმედებით გვეგმუნე ესაუბრა.

სტუდენტებისათვის საინტერესო აღმოჩნდა აფხაზეთის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარის თეიმურაზ მკვირძინის ლექცია „თანამედროვე აფხაზეთი“, რომელიც ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სხდომათა დარბაზში გაიმართა. შეხვედრაზე აღინიშნა, რომ ქართულ-აფხაზეთი კონფლიქტის წინაპირობების გასარკვევად ჯერ კიდევ ბევრ კითხვას უნდა გავიქვას პასუხი. მისი მხრით, აუცილებელია ბოლო ოცნსულის

აბსურდის ტოლფასია იმის მტკიცება, თითქოს ომი ნავაგეთ აფხაზეთთან. პრაქტიკულად ომი მიმდინარეობდა 13 თვის და 13 დღის განმავლობაში. სოხუმი დაცვა ჯვართამაღლების დღეს. ეს არ არის მეტაფორული მსჯელობის მცდელობა ჩემი მხრიდან, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, ეს სასჯელი უფლისგან მივიღეთ. ისტორიის ეს პერიოდი გამოსაკვლევი და კარგი იქნება, თუ ჩვენი ახალგაზრდობა შეეცდება დაადგინოს ობიექტური სინამდვილე. ეს უაღრესად მნიშვნელოვანი ნინაპირობაა გახლავთ შემდგომში ურთიერთობის დარეგულირებისათვის“. — ასეთი გახლავთ სტუდენტთა წინაშე თემურ მკვირძინის გამოსვლა.

სტუდენტების მიზანია — არქაიონ მტყუნა-მართალი

სტუდენტები დაინტერესდნენ, რა ვითარება ამჟამად აფხაზეთში და რა კონკრეტული ნაბიჯებს დაგმს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო კონფლიქტის მოსაგვარებლად. „აფხაზეთის ლეგიტიმური მთავრობა კონსტიტუციური ორგანოა, იგი მოსახლეობის ნდობას იმსახურებს. სხვათა შორის, ქართულ პარლამენტში იყო მცდელობა, რომ დასმულიყო საკითხი ჩვენი უფლებამოსილების შეწყვეტის თაობაზე. ოპონენტები ამბობდნენ, რა საჭიროა ისეთი სახელისუფლებო ორგანო, რომელიც არ მონაწილეობს კონფლიქტში დაკავშირებულ პროცესებში. ამით აფხაზეთი აღარ გაღიზიანდებოდა და პირდაპირ გავალთ მათთან კონტაქტზე. ასეთი მარტივი

„იქ ყოფნის პერიოდში სულ კითხვებს მისვამდნენ. მათაც აქვთ სურვილი კონტაქტის დამყარებისა, მაგრამ არსებობს გარკვეული ფაქტორები, რაც ძალიან ზღუდავს, რათა ჩვენსკენ ნაბიჯი გადმოდგან. ეს გამოდინარეობს იმ პოლიტიკიდან, რომელიც ქართველებთან ერთად ცხოვრებას არ ითვალისწინებს. სამწუხაროდ, იმ საზოგადოებაში გავრცელებულია მოსაზრება, რომ მათთვის გამოსავალი დამოუკიდებელი აფხაზეთია. ამიტომ ნაკლებად მოსალოდნელია მათგან ინიციატივის გამოჩენა. ეს ისევე თქვენზეა დამოკიდებული. მათთვის ასევე გაუგებარი იყო, სამი ქართველი სტუდენტი გმირებად რატომ ვაღიარეთ. ამ ყველაფერს საფუძვლიანი ახსნა და არგუმენტები სჭირდება. ასეთ შეხვედრებს კი დიდი მნიშვნელობა აქვს. ეგებ, ისე დაგვეგმობთ და ავაგოთ ჩვენი მოქმედების სტრატეგია, რომ აფხაზი ახალგაზრდები დავარწმუნოთ, რომ ჩვენი ერთად ცხოვრება სამში არ არის“, — ასე მიმართა მამუკა ყუფარაძემ სტუდენტებს.

კვირეულისორმა გიორგი ხანდრავამ, რომელიც უშუალოდ მონაწილეობდა აფხაზეთის ომში, აღნიშნა, რომ კონფლიქტი მანამ არ მოგვარდება, სანამ რეალობას თვალში არ ჩაგვიდავთ და იმ მითებს არ დავანგრევთ, რომლითაც აფხაზეთის დაკარგვას ვხსნი. „ერთერთი მითია ის, რომ, თითქოს, ჩვენ ომი ნავაგეთ სწორედ რომ აფხაზეთთან. უბრალოდ, რუსეთმა ყველაფერი გააკეთა იმისათვის, რომ ქართველები დაგმარცხებულიყავით. იარაღი ჩვენც და აფხაზებსაც რუსეთისგან გვექონდა ნაყიდი. სანამ ეს მითი იარსებებს, ვერ გავიგებთ აფხაზების ტვივილსა და პრეტენზიას. თავდაპირველად არ არსებობდა ქართველების იქიდან გამოყრის გეგმა — ამას მთელი პასუხისმგებლობით ვაცხადებ. სამწუხაროდ, იმ დროს, საქართველო ორ მტრულ ბანაკად იყო გაყოფილი და დაპირისპირებული. ერთმანეთს იმ მომენტშიც კი ვიმეტებდით, როცა ომი მიმდინარეობდა. ჩვენი სამხედრო მომზადება ვერანაირ კრიტიკას ვერ უძლებდა.

საქართველოს პარლამენტის საკვანძოების სტუდენტები საუფროსად ეუფლებიან აფხაზურ ენას

„კვირეულის“ ფარგლებში გაიმართა სემინარი თემაზე: — „აფხაზეთი და ქართული სახელმწიფოებრიობა“. ზურაბ პაპასვირმა ისაუბრა, თუ ვინ არიან აფხაზები და რა დროიდან ცხოვრობენ ისინი თანამედროვე აფხაზეთის ტერიტორიაზე. შეცნიერება ვრცლად მოიხილა აფხაზთა ტომების წარმოშობისა და ქართულ-აფხაზეთი ისტორიულ-კულტურული ერთიანობის საკითხები. მან, ისტორიულ წყაროებზე დაყრდნობით, კიდევ ერთხელ განამტკიცა ის მოსაზრება, რომ ჩვენი ერთიანობა გარეშე მტრის მიერ ნაძალადევადა გახლჩილი და აფხაზი ძმა კვლავ დაუბრუნდება თავის ქვეყანას.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო სემინარის სემინარი-კონფერენცია — მიძღვნილი აფხაზეთი ენის სტრუქტურის საკითხებისადმი, რომელიც აფხაზეთი ენის სპეციალისტების, პროფესორების თეიმურაზ გვანცელაძისა და ნანა მაჭავარიანის ხელმძღვანელობით ჩატარდა. კონფერენციაში ისუ ჰუმანიტარული ფაკულტეტის კავკასიოლოგიის ბაკალავრიატის სტუდენტები მონაწილეობდნენ. აღინიშნა, რომ ისინი საფუძვლიანად ეუფლებიან აფხაზურ ენას 15 კრედიტით დატვირთვით. პროფესორ ცირა ბარამიძის თქმით, მათ უკვე შესაძლებლობა აქვთ დაკვირვება ანარქიონ ამ მეტად რთული ენის სისტემა-სტრუქტურაზე. აღინიშნა, რომ აფხაზეთი ენის სწავლა თუ მეცნიერული კვლევა თსუ-სა და არსილად ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტში არასდროს შეწყვეტილა, დღესაც დიდი ინტერესია აფხაზეთი ენისადმი, როგორც მკვლევართა შორის, ასევე სტუდენტებში. „აფხაზეთი ენა 30-იანი წლებიდან ერთერთი პირველი ისწავლებოდა კავკასიურ ენათაგან. ქართულ კავკასიოლოგიურ სკოლაში არაერთი აფხაზი კოლეგა სწავლობდა. აკადემიკოსმა ქეთევან ლომთაძემ აღზარდა აფხაზი

მისია ეს მისა? დეპრესია! — უახსუსია მამა ანდრია

აფხაზეთის ერთერთი უღამაზესი სოფელი კომონი წმიდა ადგილია. იგი სოხუმიდან 15 კილომეტრითაა დაშორებული. მას ჩრდილოეთით მდინარე გუმისთა ჩამოედის, ირგვლივ კი მთები ავრავს. აქ აწამეს წმიდა მონაწილე ვასილესკო, რომლის ნაშთების ადგილას დღესაც მოჩვენებს სასწაულმოქმედი წყარო. აქ მობარა სული უფალს წმიდა იოანე ოქროპირმა. აქ, მოუვალ მთებში, მესამედ გადამაღეს იოანე ნათლისმცემლის თავი.

მეუფე დანილოს რეკომენდაციითა და საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უნივერსიტეტისა და უნეტარესის ილია II ლოცვა-კურთხევით კომონის წმიდა იოანე ოქროპირის სახელობის ეკლესიის წინამძღვრად მღვდელ-მონაზონი ანდრია დაინიშნა. 1993 წელს კომონში მდგომარეობა დღითი დღე უარესდებოდა. მამა ანდრია ერთი დღეც არ მიუტოვებია ეკლესია. დაჭირდებით იყო სახსე ეკლესიის ეზო. სოფელი დაეცა. აქ დაჩქარებით 35 კაცი და დაჭირდები მამა ანდრია ამ აზარს. მალე აფხაზეთზე გამოჩნდნენ. მღვდელ-მონაზონი ტაძრიდან გაიყვანეს. სიკვდილის წინ მას ჰკითხეს: — გვითხარო, ეს მინა აფხაზების არის თუ ქართველებისო! — ღმერთისო! — უახსუსია მათ მამა ანდრია.

23 მაისს აფხაზეთის მფარველის, წმიდა მოციქულის სვიმონ კანანელის ხსენებით დღეს მეუფე დანიელმა თსუ-ის წმიდა დავით დღესმეზღვრის სახელობის ტაძარში მამა ანდრიას და აფხაზეთში დაღუპულ მეტროპოლიტს პანაშვიდი გადაუხადა.

„პრობლემა, რომელსაც აფხაზეთი ეწოდება, დიდი და მძიმე ტვირთია, რომლის მოშუშება შეიძლება ერთიანი ლოცვით. სანამ ქართველი ერ არ იქნება ერთსულოვანი, ვერ დაძლევა პრობლემას. სწორად ადამიანები გაურბიან პასუხისმგებლობას, ასეთ პერიოდში უჭირს ქვეყანას. ჯერჯერობით თავდადების სურვილი ისე არ არის აღდგენილი, როგორც იყო წარსულში, მაგრამ დანაშაული არის შემოპირუნება ღვთისკენ“, — გვითხრა მეუფე დანიელმა.

მამა ანდრიას ხსოვნის საღამომ უნივერსიტეტის საექტო დარბაზის ფოიეში გადიანაცვლა, სადაც ჰუმანიტარული ფაკულტეტისა და სამედიცინო უნივერსიტეტის სტუდენტებმა კიდევ ერთხელ გაიხსენეს მისი ცხოვრების გზა. შეხვედრას ესწრებოდნენ მამა ანდრიას ახლოდღეობი და სასულიერო პირები.

პროფესია „აფხაზი“ — გზა თანამედროვეობის დასაკავებლად

კვირეულში სკოლის მოსწავლეებიც ჩაერთვნენ. საჯარო სკოლის „შენაბდას“ VII კლასის მოსწავლეებმა წარმოადგინეს ლიტერატურული კომპოზიცია — „ერთად

შესწავლა, როდესაც დაინყო საბჭოთა სისტემის ნგრევა. „ამ ნგრევის შედეგად მივიღეთ საქართველოს დამოუკიდებლობა, რაც ეწინააღმდეგებოდა რუსეთის ინტერესებს. ეს იყო ქართულ-აფხაზეთი კონფლიქტი. მცდარია მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ საქართველომ ომი ნავაო თავისი მოსახლეობის 1,7 პროცენტთან. არსებობს შესაბამისი მასალა იმის თაობაზე, თუ როგორი აქტიურობით მონაწილეობდა რუსეთის ფედერაცია. პრაქტიკულად ყველა გეგმა მუშავდებოდა მსოფლიო და ხორციელდებოდა ოფიციალური სამხედრო სტრუქტურების მიერ“, — განაცხადა თემურ მკვირძინი. მისი მხრით, ეს იყო ინსპირირებული სამხედრო ავანტიურა, რომელიც ხორციელდებოდა საქართველოს ხელისუფლების პირველი პირების დახმარებით. მან აღნიშნა, რომ ამის თაობაზე ედუარდ შევარდნაძე ძალიან დიდ ინფორმაციას ფლობს, რაც ექსპრეზიდენტმა უპირობოდ უნდა გააუქროს. „აუცილებელია გამოვიკვლიოთ ის წინასაომარი სიტუაცია იგი იმ ბრალდებები, რომელიც გაიხსნა იმდროინდელი ეროვნული მოძრაობის მისამართით. როგორც ამბობენ, ეთნიკურ წინადაგზე სახელმწიფოთა შორის დაპირისპირებას სათავე დაუდო ეროვნული მოძრაობის იმ წინააღმდეგობის სათავეში მთავარი როლი იქონია 1990 წლის ოქტომბრიდან სახელმწიფოს სათავეში მოქცევა. ჯერ კიდევ 70-იან წლებში სახელმწიფო ორგანოებში დამკვიდრება ეთნიკური ნიშნის მიხედვით მიმდინარეობდა. საზოგადოებაში არსებობდა გამოთქმა: — პროფესია „აფხაზი“. ეს ნიშნავდა, რომ თუ იყავი ეთნიკურად აფხაზი, პრაქტიკულად, თანამდებობის დაკავებისთვის შეზღუდვა არ არსებობდა. იმ პერიოდში საქართველო არ იყო დამოუკიდებელი და მას არ შეეძლო ეწარმოებინა დამოუკიდებელი სახელმწიფო პოლიტიკა. კონფლიქტის წინაპირობა კი ერემლისგან უკვე შექმნილი იყო. ამას დამატება სამხედრო დაპირისპირება საქართველოში, რაც კარგად გამოიყვანა კრემლმა.

მსჯელობა არაკვალიფიციურია. ამ ხელისუფლებას მეტი რესურსი აქვს კონფლიქტის მოსაგვარებლად, თუმცა, სამწუხაროდ, ეს რესურსი ბოლომდე გამოყენებული არ არის“.

თემურ მკვირძინი იმედი გამოთქვა, რომ ნატოში ინტეგრაცია მოკლებს ჩვენს სასიკეთოდ დააჩქარებს. „კვირეულის“ დღეობა კულტურისა და ხელოვნების ცენტრის დარბაზში სოხუმის თეატრმა წარმოადგინა სპექტაკლი „ზღვა, რომელიც შორია“. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სხდომათა დარბაზში კი დოკუმენტური ფილმების ჩვენება გაიმართა, რომლებიც წარმოადგინეს ფილმების ავტორებმა: აფხაზეთის ახალგაზრდული სამართველოს უფროსმა დავით ბაძალუამ („ბედთან გაჯობება“) და სტუდია „რე“-ს ხელმძღვანელმა აფხაზეთში მამუკა ყუფარაძემ („აფხაზეთი — კონფლიქტის მხარე“). ამავე დარბაზში შედგა გოგა ხანდრავას ფილმის — „ოცნებათა სასაფლაო“ ჩვენება.

„კვირეულის“ ბოლო დღეს გაიმართა ფოლკლორული საღამო, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს სხვადასხვა ინსტიტუტის სტუდენტებმა და სკოლის მოსწავლეებმა. სანთლებად დანთებულ საქართველოს თსუ-ს სტუდენტებმა აფხაზეთის დაბრუნება ჩაუთქვეს — ამ ღამეში და ამაღელვებელი აქციით დაასრულეს მათ უნივერსიტეტში გამართული „აფხაზეთის კვირეული“.

აქციაზე ნაციონტეს მიმართვა ქართულ და აფხაზურ ენებზე, რომელიც თსუ სტუდენტური თვითმართველობის და „აფხაზეთის კვირეული“ მონაწილე სტუდენტებმა მიიღეს: „ჩვენი მიზანია, არ ვეძებთ მტყუნა-მართალი მონაწილეს, არ ვეძებთ ტრაგედიაში. რადგან მიგვაჩნია, რომ რაც თავს დაგვატყვია, საერთო ტრაგედია და საერთო მარცხია. გვეყვარა, რომ ჯერ კიდევ ბევრი რამ გვაკავშირებს ერთმანეთთან. მოვალენი ვართ, ვიპოვოთ ერთმანეთის გულებსკენ მისასვლელი გზები და გვწამს, რომ დადგება ჟამი მიმტვევლობის და სიყვარულისა.“

პოსტკონფლიქტური პერიოდი 1993 წლის 27 სექტემბრის შემდგომ იწყება.

თსუ-ში გააართულა სიმპოზიუმმა ხელი შეუწყო ჰუმბოლდტის ოჯახის ქსელის განვითარებას

ანა პირპალიძე

17-20 მაისს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიმართა საერთაშორისო სამეცნიერო სიმპოზიუმი თემაზე: „შავი ზღვის აუზი ენოლოგიური და რეგიონის ხანაჟი (ძვ. წ. 5000 – 500 წწ.); კომუნიკაცია კავკასიასა და კარპატებს შორის“.

სიმპოზიუმის ორგანიზატორები იყვნენ გერმანიის ალექსანდრე ფონ ჰუმბოლდტის ფონდი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი და გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის საელჩო საქართველოში.

საორგანიზაციო კომიტეტი წარმოადგინა იყო საქართველოს ჰუმბოლდტის კლუბის გენერალური მდივნის ჯონი აფაქიძის, საქართველოს ჰუმბოლდტის კლუბის ვიცე-პრეზიდენტის მიხეილ ბალაძის, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის გიორგი ზუბუასა და საქართველოში გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ელჩის მეორე მოადგილის თომას ჰენცელის მიერ.

სიმპოზიუმზე განხილული იყო შავი ზღვის პრეისტორიული არქეოლოგიის სხვადასხვა პრობლემა. ამასთან, მონაწილეები არ შემოიფარგლნენ მხოლოდ შავი ზღვის აუზის პრობლემებით. მათ თვით ზიზენურგებისა და დასავლეთით არსებული კულტურებიც განიხილეს.

სიმპოზიუმის მუშაობაში მონაწილეობას იღებდნენ ჰუმბოლდტის სტიპენდიანტი არქეოლოგები მსოფლიოს 12 ქვეყნიდან. კერძოდ, მონაწილეობდნენ: გერმანია, ბოსნია, სლოვენია, სლოვაკეთი, ბულგარეთი, რუმინეთი, მოლდავეთი, უკრაინა, რუსეთი, თურქეთი, სომხეთი, საქართველო.

17 მაისს სიმპოზიუმი გახსნა საქართველოს ჰუმბოლდტის კლუბის საპატიო პრეზიდენტმა, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტმა, ყაჯმაყობის თამაზ გამყრელიძემ. მონაწილეებს მიმართეს საქართველოს ჰუმბოლდტის კლუბის გენერალურმა მდივანმა, საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარემ, პროფესორმა ჯონი აფაქიძემ, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორმა, პროფესორმა გიორგი ზუბუამ, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის პირველმა მოადგილემ, პროფესორმა ალექსანდრე დიდუბულიძემ, საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის პირველმა მოადგილემ ნიკოლოზ ვაჩეიშვილმა, ალექსანდრე ჰუმბოლდტის ფონდის ევროპა II-ის, ახლო აღმოსავლეთის, აფრიკის და ლათინური ამერიკის რეგენტის ხელმძღვანელმა ფელიქს შტრაიტერმა და გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის საელჩოს მეორე მდივანმა საქართველოში თომას ჰენცელმა.

სიმპოზიუმის გახსნისადმი მიძღვნილი მოხსენება „შავი ზღვის აუზის მეტალოურგია ძვ. წ. V-IV ათასწლეულებში“ წაიკითხა გერმანიის არქეოლოგიის ინსტიტუტის ევროპის განყოფილების დირექტორმა, პროფესორმა სვენდ ჰანზენმა, რომელმაც მოხსენების დაწყების წინ აუღიარა ამცნო, რომ მიმდინარე წლის 12 მაისს პროფესორი ჯონი აფაქიძე გერმანიის არქეოლოგიის ინსტიტუტის წევრ-კორესპონდენტად აირჩიეს.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორმა, პროფესორმა გიორგი ზუბუამ ჰუმბოლდტიანელობისადმი მამართავი აღნიშნა, რომ მისთვის, როგორც ჰუმბოლდტის ოჯახის წევრისთვის, განსაკუთრებულად საპატიო და სასიხარულოა ასეთი ღონისძიების მასპინძლობა. აღსანიშნავია თავად კონფერენციის თემაც – კულტურული დიალოგი, კომუნიკაცია კავკასიასა და კარპატებს შორის. ამ რეგიონში საკმაოდ ადრეული დროიდან არსებობდა ინტენსიური კულტურული დიალოგი, კონტაქტები და კომუნიკაცია.

რექტორმა აღნიშნა, რომ უნივერსიტეტის რეფორმირების პერიოდში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დასავლური განათლების და დასავლური კულტურის კულტურის ექსპორტი. ამ პროცესების ინტენსიურ განვითარებაში მნიშვნელოვანი წვლილი სწორედ ჰუმბოლდტიანელებს შეუძლიათ შეიტანონ. რექტორმა მადლობა გადაუხადა ჰუმბოლდტის ფონდს, რომლის ხელშეწყობითაც ჩატარდა ეს ღონისძიება და იმედი გა-

მოიტყა, რომ სიმპოზიუმი ტრადიციულ სახეს მიიღებს.

„ვეფიქრობ, რომ ეს კონფერენცია წვლილს შეიტანს ევროკავშირის პოლიტიკაში იმ თვალსაზრისით, რომ შავი ზღვის რეგიონი იდენტიფიკაციის ფაქტორი გახდება არა მხოლოდ საქართველოსთვის, არამედ ამ რეგიონის ყველა დანარჩენი ქვეყნისთვის“, – განაცხადა პროფესორმა გიორგი ზუბუამ.

სიმპოზიუმს დიდი მეცნიერული მნიშვნელობა ჰქონდა, რადგან შავი ზღვის არქეოლოგიის პრობლემები მალაღი დონის მეცნიერებმა სხვადასხვა ასპექტში განიხილეს. კერძოდ: მეტალურგია, კერამიკა და მათი გავრცელება, დასავლეთის ნესები, ვიფავთ, აღმოსავლეთ შავი ზღვისპირეთში, დასავლეთ შავი ზღვისპირეთში, კომუნიკაციის პრობლემები და ა.შ. სიმპოზიუმის პლენარულ სხდომაზე ოთხი მოხსენება მიეძღვნა გერმანიის სხვადასხვა სამეცნიერო ფონდების, კერძოდ, გერმანიის სასწავლო-აქტიური გაცვლების სამსახურის (DAAD), ალექსანდრე ფონ ჰუმბოლდტის (AVH) და გერმანიის კვლევითი საზოგადოების (DFG) პროგრამების პრეზენტაციას.

უცხოელი მეცნიერები კმაყოფილებას ვერ მალავდნენ მისი მაღალმეცნიერულ და მაღალორგანიზებულ დონეზე ჩატარების გამო. ისინი ხაზგასმით აღნიშნავდნენ, რომ ყველა წარმოდგენილი მოხსენება უაღრესად მნიშვნელოვანი ინფორმაციის შემცველი იყო და ეს სიმპოზიუმი მეცნიერთა შორის იდეათა და მოსაზრებათა გაცვლის საუკეთესო საშუალება აღმოჩნდა.

მონიშნავს ანაპანი, ალექსანდრე ფონ ჰუმბოლდტის ფონდის, არქეოლოგიისა და ისტორიის დარგის წარმომადგენელი:

– დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო პროფესორ ბერნარდ ჰენზელს, რომელიც მთელი თავისი პროფესიული მუშაობის განმავლობაში უშუალოდ ხელმძღვანელობდა უამრავ არქეოლოგს სხვადასხვა ქვეყნიდან. მან, ბოლო დროს, შესაძლებელი გახადა ახალი არქეოლოგიური კვლევების ფართოდ გავლა მთელი შავი ზღვის აუზის რეგიონში, რაც კარგად დაინახა პროფესორმა ჯონი აფაქიძემ, რომელმაც ამ სიმპოზიუმის ჩატარებისთვის დიდი შრომა გასწია. სიმპოზიუმი წარმატებული იყო. მან ხელი შეუწყო ჰუმბოლდტის სტიპენდიის მთავარ იდეას – ჰუმბოლდტის ოჯახის ქსელის განვითარებას.

ალექსანდრე ფონ ჰუმბოლდტი (1769-1859) იყო ბუნების მეცნიერი, მოგზაური, სწავლული და მეცენატი.

ის საბუნებისმეტყველო დისციპლინების – ფიზიკური გეოგრაფიის, კლიმატოლოგიის, ეკოლოგიისა და ოკეანოგრაფიის ფუძემდებლად მიიჩნევა. ალექსანდრე ფონ ჰუმბოლდტი, გარდა იმისა, რომ მან მდიდარი სამეცნიერო მეცნიერება დატოვა, მთელი ცხოვრება უანგაროდ ემსარებოდა ახალგაზრდა მეცნიერებსა და ხელოვანებს.

1860 წელს, მისი გარდაცვალებიდან წელიწადნახევრის შემდეგ, ბერლინში დაარსდა მისი სახელობის სტიპენდია, რომელიც აფინანსებდა გერმანელი მეცნიერების კვლევით მოგზაურობებს სხვა ქვეყნებში. 1923 წელს, ინფლაციის პერიოდში, სტიპენდიამ კაპიტალი დაკარგა, თუმცა 1925 წელს ის აღადგინეს. ამჟამად სტიპენდიის მიზანს წარმოადგენდა საზღვარგარეთელი მეცნიერებისა და დოქტორანტების გერმანიაში მოზიდვა. 1945 წელს, გერმანიის იმპერიის დაცემის შემდეგ, სტიპენდიამ შეწყვიტა არსებობა.

1953 წლის 10 დეკემბერს გერმანიის ფედერაციულმა რესპუბლიკამ, ყოფილი ჰუმბოლდტიანელების ინიციატივით, ჰუმბოლდტის ფონდი აღადგინა.

მისი რეზიდენცია მდებარეობს ბონში. დაარსებიდან დღემდე ფონდმა თითქმის 130 ქვეყნის 20 000-ზე მეტი მეცნიერი დააფინანსა.

„ტახტი ფარდა“ – ბრინჯაოსა და ადრეკინის ხანის მრავალფენიანი ნამოსახლარი კახეთში

სიმპოზიუმის ერთი დღე დაეთმო არქეოლოგიური და არქიტექტურული ძეგლების დათვალიერებას მცხეთასა და კახეთში. სიმპოზიუმის მონაწილეებმა კახეთში დათვალიერეს ბრინჯაოსა და ადრეკინის ხანის მრავალფენიანი ნამოსახლარი „ტახტი ფარდა“. აქ გათხრებს აწარმოებს გერმანიის არქეოლოგიის ინსტიტუტი დოქტორ ინგო მოტცენბეკერის ხელმძღვანელობით. ქართული მხრიდან კი გათხრების ხელმძღვანელია პროფესორი კიპაო ფიცხელაური. დოქტორმა მოტცენბეკერმა სიმპოზიუმის მონაწილეებს ადგილზე დეტალურად აუხსნა გათხრების შედეგები და სამომავლო გეგმებიც.

ბრინჯაოსა და ადრეკინის ხანის ნასახლარი – „ტახტი ფარდა“ მდებარეობს დედოფლისწყაროდან ცხრა კილომეტრის დაშორებით, 20 მეტრი სიმაღლის ტრაპეციის ფორმის გორაკზე. თვითონ გორაკი მოიცავს როგორც ადრეკინის ხანის (ძვ.წ. 10-8 სს.), ასევე გვიან და შუა ბრინჯაოს ხანის (ძვ.წ. 17 – 11 სს.) კულტურულ ფენებს. ეს პერიოდები ხასიათდება სპეციფიური თიხის ნაკეთობებით. როგორც ადრეკინის ხანის რუხი კერამიკა, ასევე ბრინჯაოს ხანის შავად გაპრილებული, ორნამენტური კერამიკა აჩვენებს აშკარა კავშირს სამხრეთით მდებარე მცხოვრებ კულტურებთან: ანატოლიასა (მცირე აზია), სომხეთსა, აზერბაიჯანსა და დასავლეთ ირანთან. დაახლოებით ოთხი მეტრი სიგანის კედელი აჩვენებს თიხის, ხის სვეტების, ქვებისა და ალზის (თიხის აფურების) რთულ ნაგებობას.

რა ფუნქციას იტარებდა ეს ნაგებობა დასახლებულ არეალში და რა მნიშვნელობა ჰქონდა მას ამ რეგიონის დასახლებების საერთო ქსელში, ჯერ კიდევ არ არის სრულად გარკვეული. ნასახლარებიც იძლევა საუკეთესო წინაპირობას კულტურული ფენიანების ზუსტი დათარიღებისთვის.

სიმპოზიუმის დასრულების შემდეგ

ზიზა ტარპანი (ლუბლიანა), ალექსანდრე ფონ ჰუმბოლდტის ფონდის წარმომადგენელი:

– თემა, რომელიც წარმოვადგინე – ტანსაცმელთან დაკავშირებული კავკასიური ნივთები საზრეთ-აღმოსავლეთ ევროპაში – ენებოდა ფიგურალოვ სელონებს, რომელიც საკმაოდ მნიშვნელოვან როლს თამაშობდნენ ცხოველები: ღორები, კატები. ეს უკანასკნელი წარმოადგენდა საკმაოდ გავრცელებულ სიმბოლას მთელ კავკასიის რეგიონში. ჩემი თვისის თანახმად, საზრეთ კავკასიიდან კარპატებამდე კულტურულ დონეზე არსებობდა კომუნიკაცია, რომელიც გამოდინარობდა გაბატონებული პოლიტიკური ელიტიდან.

საბინა რანჩოლდი (ბერლინი), გერმანიის არქეოლოგიური ინსტიტუტის ევრაზიის განყოფილების წარმომადგენელი:

– ჩემი თემა ეძღვნებოდა ჩრდილოეთ კავკასიაში ახლად აღმოჩენილი გვიანბრინჯაოსა და ადრეკინის ხანის ნამოსახლარს და მის ზურგიანალურ კავშირურთერთობებს. ჩემი მიზანი იყო, ჩრდილო კავკასია დამკავშირებინა სხვა კულტურულ სივრცეებთან; საუბარიც არქიტექტურულ სტრუქტურაზე და ნასახლარების სამშენებლო ტექნიკაზე, რომელიც მჭიდროდა დაკავშირებული, როგორც შავი ზღვის რეგიონთან, ასევე ტრანსკავკასიურ სივრცესთან. ეს საკმაოდ საინტერესო თემა და მომავალში უფრო ღრმად უნდა შევისწავლო.

როგორც საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარემ, საქართველოს ჰუმბოლდტის კლუბის გენერალურმა მდივანმა, პროფესორმა ჯონი აფაქიძემ აღნიშნა, სიმპოზიუმის მუშაობა ძალზე წარმატებული იყო. მან კიდევ ერთხელ დაადასტურა, რომ ჰუმბოლდტიანელები მალაღი დონის მეცნიერები არიან.

სიმპოზიუმის მუშაობის შედეგებისა და მონაწილეებმა მიიღეს დადგენილება კონფერენციის მასალების კრებულის სახით გამოცემის შესახებ.

თბილისში შავი ზღვის აუზის პრეისტორიული არქეოლოგიის პრობლემების განხილვამ ტრადიცია ჩაუყარა ჰუმბოლდტიანელთა ამგვარი სიმპოზიუმების ჩატარებას. ჰუმბოლდტიანელთა შემდეგი სიმპოზიუმი შავი ზღვის არქეოლოგიის საკითხებზე მილანში გაიმართება.

განცხადება

თსუ და ტასისის პროექტი სამაგისტრო პროგრამისათვის აცხადებს ღია კონკურსს

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი და ტასისის პროექტი – „ევროპული მეცნიერების ცენტრის დაარსება თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში“ (EuropeAid/12005/C/SV/GE) – აცხადებს სილაბუსების ღია კონკურსს სამაგისტრო პროგრამისათვის ევროპულ მეცნიერებებში შემდეგი მიმართულებით: ევროპული სამართალი, ევროპული ეკონომიკა, ევროპული პოლიტიკა და ისტორია.

საკონკურსო პირობები:

- დოქტორის აკადემიური ხარისხის მქონე, პოლიტიკურ, სოციალურ ან ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში;
- უმაღლეს სასწავლებლებში მოღვაწეობის მინიმუმ ხუთი წლის პედაგოგიური გამოცდილება;
- კვლევა და პუბლიკაციები ევროპულ მეცნიერებებში;
- ინგლისური ენის ცოდნა, კემბრიჯის პროფესიული სტანდარტი (კითხვა – 5; საუბარი – 5; წერა – 4);
- ბოლონის პროცესის, საქართველოს უმაღლესი განათლების სისტემის, ახალი სასწავლო მეთოდებისა და ახალი საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ცოდნა;
- შეუძლოს მოტივირებისა და ინიციატივის დემონსტრირება.

ქართველი პედაგოგები სამაგისტრო კურსებს წაიკითხავენ ევროპული უნივერსიტეტების პედაგოგებთან ერთად.

შირჩვეის პროცედურა (ჩატარდება ორ ეტაპად):

პირველი ეტაპი: საჭირო დოკუმენტები: CV, გამოქვეყნებული შრომების სია და სილაბუსი (ამოებჭდილი ელექტრონული ვერსიები) უნდა ჩაბარდეს ტასისის პროექტის – „ევროპული მეცნიერების ცენტრის დაარსება თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში“ – ადგილობრივ კოორდინატორს, ცირა ჩიკვაძეს.

მისამართი: ილია ჭავჭავაძის პრ. №1, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, I კორპუსი, ოთახი №211. ტელ: 25 24 98;

მეორე ეტაპი: ტესტი ინგლისურ ენაში და გასაუბრება.

საბოლოო ჩაბარების ბოლო ვადა: 1 ივნისი, 2007, 18:00 სთ.

მეორე ეტაპზე დამუშავებული კანდიდატებს აღნიშნულის თაობაზე ეცნობებათ ტელეფონით ან ელ-ფოსტით.

რა მოხდა სამყაროს წარმოქმნის დიდი აფეთქების პირველ წამებში?

ATLAS-ის დიდი ექსპერიმენტი

მაკა ლლომონი

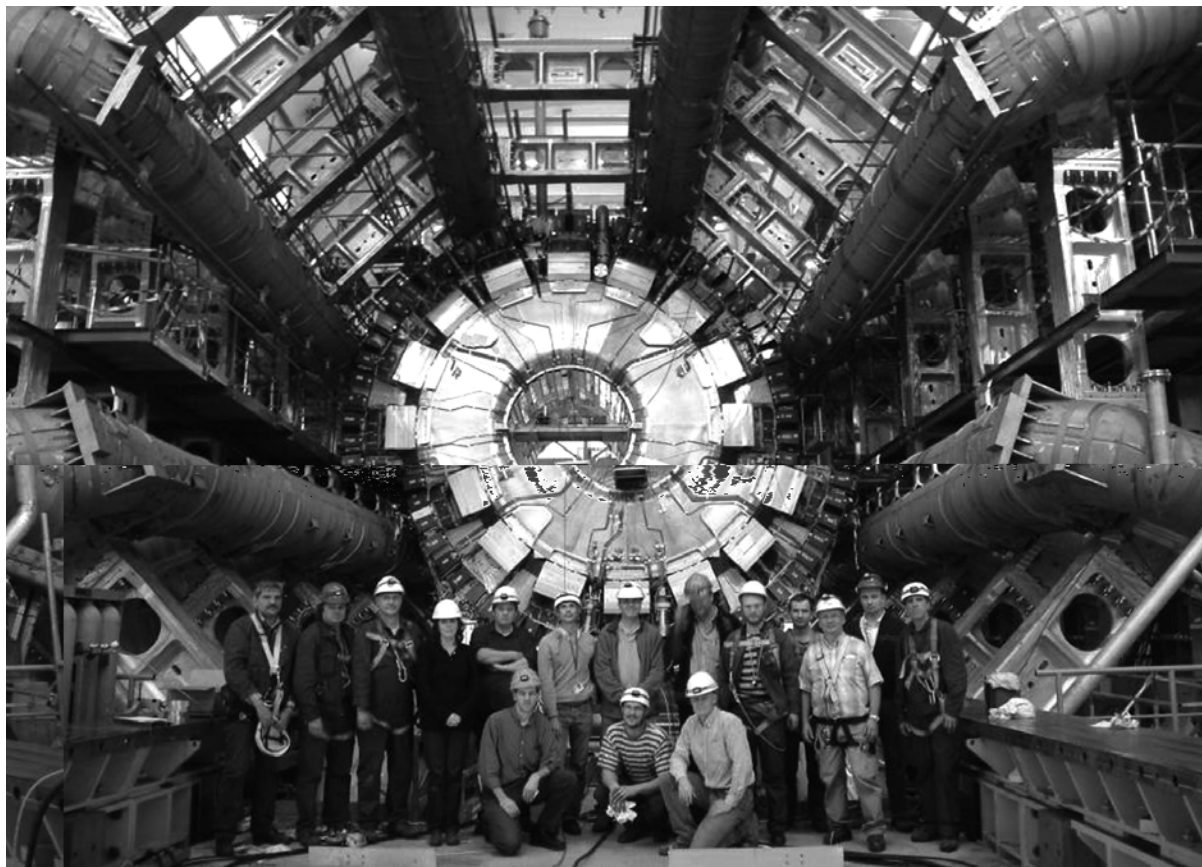
2007 წლის 23 მაისს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს გერმანელი პროფესორი, CERN-ის (ევროპის ბირთვული კვლევების ცენტრი, ქ. ფენევა, შვეიცარია) გენერალური დირექტორის მრჩეველი კომპიუტერზაფხვის დარგში ჰანს ჰოფმანი ეწვია. საქართველოში მისი ვიზიტის მიზანი კონფერენციაში – „გლობალიზაცია და დიდი პროექტები ცივილიზაციებს შორის“ მონაწილეობა გახლდათ. კონფერენცია თბილისში 24 მაისს გაიმართა. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ჰანს ჰოფმანმა წაიკითხა ლექცია GRID-ის სისტემისა და თანამედროვე მსოფლიოში კომპიუტერზაფხვის ზეგავლენის შესახებ.

CERN-ი ემზადება მსოფლიო მნიშვნელობის ექსპერიმენტის ATLAS-ის განსახორციელებლად (ექსპერიმენტის გაშვების საერთაშორისო ვადაა 2008 წელი). ექსპერიმენტში კოლაბორაციის წევრის სტატუსით 1994 წლიდან მონაწილეობს გაერთიანებული ქართული ჯგუფი თბილისიდან. ეს ჯგუფი აერთიანებს ორ ინსტიტუტს – ე. ანდრონიკაშვილის სახელობის ფიზიკის ინსტიტუტს (მონაწილეები: ლ. ჩიქოვანი, ა. აღმაშენელი, ი. მანჯავიძე, ნ. შუბითიძე, ე. ცხადაძე, ვ. ნულაია) და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაღალი ენერგიების ფიზიკის და ინფორმაციული ინსტიტუტს (მონაწილეები: გ. არაბიძე, ნ. გრიგალაშვილი, ი. მინაშვილი, მ. მოსიძე, ზ. სალუქვაძე, გ. ყორიალი, ვ. ხუბუა, გ. ლომიძე, თ. ჯობაძე). ჯგუფს 1994 წლიდან დღემდე პროფესორი ჯემალ ხუბუა ხელმძღვანელობს. მათ საქმიანობას დასაწყისში დიდად შეუწყო ხელი მეცნიერებათა აკადემიის ყოფილი პრეზიდენტის ალბერტ თავკელიძისა და თსუ-ის ყოფილი რექტორის ნოდარ ამაღლოვლის მხარდაჭერამ.

– ამ გრანდიოზულ ექსპერიმენტში 35 ქვეყანა ჩართულია, მასში მონაწილეობას განაპირობებს არა მხოლოდ ფინანსური შესაძლებლობები, არამედ ქვეყნის მეცნიერული კვალიფიკაციის დონე. ის ფაქტი, რომ ამ 35 ქვეყნიდან ერთერთი საქართველოა, უკვე უდიდესი მიღწევა და ქართული მეცნიერული სკოლის აღიარებაა, – განაცხადა ჩვენთან საუბარში ჯემალ ხუბუა.

ბატონმა ჯემალმა იმედი გამოთქვა, რომ ჰანს ჰოფმანის ვიზიტი საქართველოში ქართველ ახალგაზრდებს ცოდნის გაღრმავებასა და არსებული კონტაქტების შენარჩუნებაში დაეხმარება.

ლექციის დაწყებამდე პროფესორმა ჰანს ჰოფმანმა განმარტა, რომ GRID სისტემა წარმოადგენს ვირტუალურ სუპერკომპიუტერს, რომელშიც გეოგრა-

ფიულად დაშორებული გამოთვლილი მონაწილეობები ერთობლიობაში მძლავრ გამოთვლულ გარემოს ქმნიან. სისტემა საშუალებას იძლევა, გაერთიანოს ნებისმიერი რაოდენობის კომპიუტერი. გარდა ამისა, მეტად სასარგებლოა იმ მეცნიერთათვის, ვისაც გამოსათვლელი აქვს ისეთი ტიპის დიდი ამოცანები, რაც დიდი სიმძლავრის გამოთვლით რესურსებს მოითხოვს. ამრიგად, ქართველ სტუდენტებს შესაძლებლობა ექნებათ GRID სისტემის საშუალებით თანამშრომლობა CERN-თან – იმუშაონ საკუთარ ქვეყანაში და ამავდროულად იყვნენ CERN-ის წევრები, მათთან ერთად შეიმუშაონ საინჟინერო პროექტები.

– როგორც ცნობილია, სამყაროს წარმოქმნის მომენტი დაკავშირებული იყო დიდ აფეთქებასთან. ჩვენ ვცდილობთ, შევისწავლოთ ნივთიერების ისეთი მდგომარეობა, რომელიც ახლოსაა პირველად მატერიასთან და ამ ვიზიტი გაეცხადება, თუ რა მოხდა დიდი აფეთქების პირველ წამებში. ვფიქრობ, ქართველი სტუდენტები დაინტერესდებიან ამ უდიდეს ევოლუციურ ექსპერიმენტში, მით უმეტეს, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ჩვენი ერთერთი თანამონაწილეა და გვსურს სათანამშრომლოდ მოვიწვიოთ ქართველი მეცნიერები და

სტუდენტები. ჩვენს შემთხვევაში ფუნდამენტური ფიზიკა ერთერთი ნაშევანი დარგია, თუმცა პროექტში სხვა დარგების მეცნიერებიც მონაწილეობენ, – განაცხადა ბატონმა ჰანსმა.

იმედს გამოვთქვამ, რომ სიმსივნური დაავადებებსაც დავეხმარებებით!

პროფესორმა ჰანს ჰოფმანმა ლექციამდე წარმოადგინა საინჟინერო ვიზუალური მასალა, რომელიც CERN-ის ლაბორატორიის შესახებ ინფორმაციას მოიცავდა. მან აუდიტორიას გააცნო, თუ როგორ ამზადდებდნენ ამ უდიდესი მონაწილეობის ცალკეულ დეტალებს, როგორ ხდებოდა ზოგიერთი მათგანის ტრანსპორტირება. მაგალითად, ქალაქ ლუნანში ბატონ ჯემალ ხუბუას თათბირობით დაშვებული ადრონული ნაწილაკების ტრანსპორტირების ცენტრალური ნაწილი (კასრი), რომელიც 64 ჭადრაკისებურად განლაგებული სეგმენტისაგან შედგება და რომლის სიგრძეც 6 მეტრია, წონა კი 1300 ტონაა, ექვსი თვის განმავლობაში მიჰქონდათ ლუნანიდან დანიშნულების ადგილამდე.

ბატონმა ჰანსმა აღნიშნა, რომ პროექტ ATLAS-ის მიმართ ინტერესი დღე-

თი დღე იზრდება. 2005 წლის შემდეგ მის შესახებ 50 წი პუბლიკაცია დაიწერა. ეს ბუნებრივია – CERN-ის ამჟამინდელი ადამიანებს დაეხმარება გაიღრმავონ ცოდნა სამყაროს შესახებ, რაც ბიძგს მისცემს ახალი ტექნოლოგიების განვითარებას.

– ის შესაძლებელს გახდის, დაინახოთ ჩვენთვის ცნობილი სამი განზომილებისაგან აბსოლუტურად განსხვავებული ახალი დამატებითი განზომილებები. იმედს გამოვთქვამ, რომ სიმსივნური დაავადებებსაც დავეხმარებებით, ვინაიდან საშუალება მოგვეცემა უმცირესი ნაწილაკების დონეზე შევისწავლოთ ამ დაავადების წარმოშობისა და მიმდინარეობის მექანიზმი, – განაცხადა პროფესორმა ჰოფმანმა.

საქართველოში პირველად ათი კომპიუტერისაგან შემდგარი კლასტრის შექმნა იმავალს

ბატონი ჰანსი განათლებების პრობლემებსაც შეეხო. მან ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ნებისმიერი ქვეყნისათვის განვითარების მთავარი გასაღები ცოდნაა.

– 2003 წელს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციამ მიიწვია სპეციალური სამიტი, რომელიც ინტერნეტით თა-

ნამშრომლობას ეხებოდა. მასში აქტიურად მონაწილეობდნენ CERN-ის წარმომადგენლები. სამიტს „ცოდნის საზოგადოება“ ეწოდა. ეს შემთხვევითი როლი იყო: მეცნიერების საფუძველი ხომ ცოდნაა. მხოლოდ ცოდნაზე აღმოცენებული საზოგადოება აღწევს წარმატებებს, – აღნიშნა უნივერსიტეტის სტუმარი.

საინჟინერო ლექციისათვის ბატონ ჰანს ჰოფმანს მადლობა გადაუხადა პროფესორმა თამარ ჯობაძემ (ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაღალი ენერგიების მეცნიერ-მეცნიერი, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პეტრე მელიქიშვილის სახელობის პრემიის ლაურეატი). მან აღნიშნა, რომ პირველად საქართველოში, თსუ მაღალი ენერგიებისა და ინფორმაციული ინსტიტუტში, GRID ინფრასტრუქტურის პირველი საფეხურის – დაახლოებით ათი კომპიუტერისაგან შემდგარი კლასტრის შექმნა იგეგმება (კლასტერი ანუ სერვერები – ეს არის კომპიუტერული რესურსების გაერთიანება თავისი ფიზიკური და პროგრამული უზრუნველყოფით, რომელიც, თავის მხრივ, დაკავშირებული იქნება LCG პროექტის მომდევნო დონესთან მაღალ სიჩქარეანი ინტერნეტით). კლასტრის შექმნის შემდეგ საჭიროა მისი გამართვა, ტესტირება, ინსტალაცია. ასეთი კლასტრის გარეშე შეუძლებელი იქნება წარმოებული ფიზიკის შესახებ შედეგების მიწოდება ATLAS ექსპერიმენტში. ამასთან დაკავშირებით, ქალბატონმა თამარმა კითხვით მიმართა ბატონ ჰანსს:

– რადღეი კომპიუტერისაგან შეიძლება შედგებოდეს კლასტერი და ხომ არ არის დადებული ქვედა ზღვარი მათ რაოდენობაზე, რათა შემდგომ შესაძლებელი იყოს მისი დაკავშირება მომდევნო დონესთან?

პროფესორმა ჰანს ჰოფმანმა მადლობა გადაუხადა ქალბატონ თამარს საინჟინერო შეკითხვისათვის და განმარტა, რომ კლასტრში გაერთიანებული კომპიუტერების რაოდენობას არ აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა. მთავარია სისტემის სტაბილური მუშაობა, რადგანაც არამარტო ქართველი მეცნიერები ისარგებლებენ დასავლური გამოთვლითი რესურსებით, არამედ უცხოელმა მეცნიერებმაც უნდა ანარჩონ სამეცნიერო გამოთვლები საქართველოში მოქმედ GRID კლასტრზე.

ჰანს ჰოფმანის განცხადებით, CERN-ს მომავალში გათვალისწინებული აქვს, დახმარება გაუწიოს საქართველოს მსგავს პატარა განვითარებად ქვეყნებს GRID-ტექნოლოგიების და ინფრასტრუქტურის შექმნასა და განვითარებაში.

წიგნის თარო

საკონსტიტუციო სასამართლოს პრეზიდენტის მონობრაფიული შესწავლის პირველი მსდელობა

ბესარიონ ზოიძის წიგნი საჩუქრად

მანანა ჰუბრაძე

გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოებამ (GTZ) პროექტის – „საქართველოს სამართლისა და სასამართლო სისტემის ხელშეწყობა“ ფარგლებში გამოცხადდა წიგნი „საკონსტიტუციო კონტროლი და ლირებულებათა წესრიგი საქართველოში“. წიგნის ავტორია საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი, იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბესარიონ ზოიძე. ეს ნაშრომი საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს დაარსებიდან ათი წლის მანძილზე (1996–2006) შექმნილი პრეცედენტების მონობრაფიული შესწავლის პირველი მცდელობა გახლავთ. მასში ყურადღება გამახვილებულია იმაზე, თუ რა წვლილი მიუძღვის საკონსტიტუციო სასამართლოს ახალი სამართლებრივი ლირებულებე-

ბის დაქვეითების საქმეში. 22 მაისს თსუ-ის სააქტო დარბაზის ფოიეში წიგნის პრეზენტაცია გაიმართა. „წიგნის წიგნის პრეზენტაცია გაიმართა. „წიგნის საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარემ გიორგი პაპუაშვილმა. მისი თქმით, ბესარიონ ზოიძის წიგნი ბოლო წლებში გამოცემულ წიგნთა შორის ერთერთი პირველია, რომელმაც მეტ-ნაკლებად მათ საკონსტიტუციო სასამართლოს საქმიანობასთან დაკავშირებული საკითხები.

„ბატონმა ბესონმა საკმაოდ კარგად შეისწავლა და, ამავდროულად, ქართულ რეალობას მიუხადა ის უკანასკნელი გამოცდილება, რაც მსოფლიო იურიდიული საზოგადოების ფარგლებში დაგროვდა. შემთხვევითი არ არის, რომ პრეზენტაცია უნივერსიტეტში გაიმართა. წიგნი რეკომენდებულია სასწავლო პროცესში გამოყენებულად. თუმცა მიმაჩნია, რომ მისი გაცნობა არა მარტო სტუდენტებისთვის, არამედ ნებისმიერი ქართველი იურისტისთვისაც სასარგებლო იქნება, რადგან ჩვენ

ძალიან მცირე ლიტერატურა მოგვეპოვება, რომელიც განიხილავს და გააანალიზებს საქართველოში სასამართლო პრაქტიკას. ჩემი სტუდენტების დროს ასეთი ლიტერატურის მოძიება შეუძლებელი იყო“, – აღნიშნა გიორგი პაპუაშვილმა.

რექტორმა, პროფესორმა გიორგი ხუბუამ კოლეგასა და უფროს მეგობარს, ბატონ ბესარიონს, წიგნის პრეზენტაცია მიუძღვნა და მადლობა მოახსენა გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოებას კარგი ინიციატივის მხარდაჭერისთვის და იმ აქტიურობისთვის, რომელსაც ეს ორგანიზაცია საქართველოში იჩენს.

„აუცილებელია, რომ ჩვენი იურიდიული განათლების სისტემა ორიენტირებული იყოს სწორედ პრაქტიკასა და თეორიულ ცოდნას შორის მჭიდრო კავშირზე. თეორიისა და პრაქტიკის ერთმანეთისაგან აბსოლუტურად გამიჯვნის ძველი სტერეოტიპი რაღაცნაირად უნდა დაგვამსხვროთ. წიგნი კარგი ნიმუშია იმისა, თუ როგორ შეიძლება განხორციელდეს ეს სინთეზი.

წიგნი არა მარტო მდიდარ მასალას აძლევს კონსტიტუციური სამართალი დაინტერესებულ მკითხველს განსჯისათვის, არამედ ეს არის პირველი ცდა იმისა, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკა, რომელიც საქართველოში არც თუ დიდი ხნის ტრადიციებს ითვლის, პირველად გახდეს სამეცნიერო ანალიზის საგანი“, – აღნიშნა რექტორმა.

„უკვე 11 წელია, რაც საკონსტიტუციო სასამართლო ჩამოყალიბდა და ფუნქციონირებს. ამ წლების განმავლობაში საკმაოდ სერიოზული პრეცედენტები დაგროვდა. თუმცა, ისიც მინდა გავისწავლო, რომ თავდაპირველად საკონსტიტუციო სასამართლო სრულიად ყაპრ ნიადაგზე დაფუძნდა: – არ გაგვანდა სერიოზულად განვითარებული დოქტრინა, არ არსებობდა სასამართლო პრაქტიკა. ბოლო წელიწადი განმავლობაში გარკვეული საკმარისების მიმართ მიდგომები შეიცვალა. შეიძლება ვთქვათ, რომ დღეს ვახერხებთ ვეროპულ სამართალთან სერიოზულ პარმონიზაციას.

ჩემი წიგნი, ძირითადად, ორიენტირებულია ლირებულებებზე, ჩემთვის მთავარი სახელმწიფოს ლირებულებები გახლავთ, რასაც სპეციალური პარაგრაფები მიუძღვნენ. ეს წიგნი სტუდენტებისთვის დაგროვდა. ჩვენს უნივერსიტეტში ხომ სტუდენტის მიმართ სრულიად ახლებური დამოკიდებულება ყალიბდება. მოხარული ვიქნები, თუკი ჩემი გამოცდილება მათ რამეში წაადგებათ“, – აღნიშნა ბესარიონ ზოიძემ თავის გამოსვლაში.

წიგნი – „საკონსტიტუციო კონტროლი და ლირებულებათა წესრიგი საქართველოში“ უფასოდ ვრცელდება.

ამერიკაში მოღვაწე ქართველი მეცნიერი პლანეტა მარსის გამოკვლევას იწყებს

სულ ცოტა ხნის წინათ პროფესორი გია მახათაძე ნიუ იორკის ყველაზე ძველი პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სუპერპროფესორად (*Distinguished Professor*) მიიწვიეს. ასეთი წარმატება ადამიანისთვის, რომელიც 16 წლის წინათ ამერიკაში წიგნებით სავსე მხოლოდ ერთი ჩემოდნით ჩავიდა, კონკრეტულად მარსის ბედნიერ დასასრულს ჰგავს, ოღონდ იმ განსხვავებით, რომ გია მახათაძისთვის ჯადოსნური ჯოხი არავის აუქნევია – ყველაფერს თავის ნიჭითა და თავდაუზოგავი შრომით მიაღწია.

გია მახათაძემ ახლახან მიიღო *Mars exploration programme*-ის *Nasa*-ს გრანტი, რომელიც პლანეტა მარსის გამოკვლევას აფინანსებს. დღემდე ასეთი გრანტი არცერთ ქართველ მეცნიერს არ მიუღია.

მანი ტორაძე

– ამერიკა ის ქვეყანაა, სადაც არც ბიძაშვილობა ჭრის და არც ის, რომ ბებია-ბაბუა გაყავდა მეცნიერი. იქ შეჯიბრებითობის კანონი ყველაფერში იგრძნობა. სამუშაოს იღებს ყველაზე ძლიერი, ვინც გინდა იყოს, ამერიკელი იქნება, ფინელი, ინდოელი თუ ქართველი, – გვისწავნის ბატონი გია და იხსენებს, რომ 1985 წელს, როცა ის საქართველოდან წავიდა, ჯერ კიდევ საბჭოთა წყობილება არსებობდა და ქართველ მეცნიერებს სასარგებლო კონტაქტები ჰქონდათ ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკების მეცნიერებთან. შემდგომ განვითარებულმა მოვლენებმა კი საქართველო მთლიანად მოწყვეტა მსოფლიო სამეცნიერო საზოგადოებას, შეიქმნა მეცნიერების განვითარებისთვის არასასურველი გარემო, რამაც ინტელექტუალთა გადინება გამოიწვია. საქართველოს მეცნიერებში არსებული მძიმე მდგომარეობის მიზეზად პროფესორი გია მახათაძე სწორედ მსოფლიო სამეცნიერო სივრცისგან იზოლირებას ასახელებს:

– საბჭოთა კავშირი საქართველოს სამეცნიერო რესურსებს აძლევდა ხელსაწყოებისა და მასალების სახით, ტარდებოდა კონფერენციები, გვქონდა ურთიერთობა სხვა საბჭოთა რესპუბლიკებთან, რაც ძალიან მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რადგან მეცნიერებს გარის ინფორმაციისა და იდეების გაცვლა, დისკუსია სასიცოცხლოდ აუცილებელია. იზოლაციაში მეცნიერება კვდება.

დამოუკიდებლობის შემდგომ საქართველოს მეცნიერება სწორედ რომ იზოლაციაში აღმოჩნდა – საბჭოთა ურთიერთობების ბუნებრივმა მოშლამ და დასავლეთთან მწირმა ურთიერთობამ სამეცნიერო დონის დაწვევა გამოიწვია. დღეს არის მცდელობა ჩაკეტილი სივრცის გახსნისა და სწორედ მიმდინარე უნივერსიტეტის სტრატეგია – კარი გაუხსნას ყველა პროფესიონალი, უცხოელ თუ უცხოეთში მოღვაწე ქართველ მეცნიერს. გარდა ამისა, ვხედავ, რომ ყველაფერი დადებითისკენ მიდის. კარგად გათვლილი სვლები 3-4 წელიწადში საქართველოში მეცნიერების განვითარებისთვის სასურველ გარემოს შექმნის.

ჩანს, რომ ქართულ მეცნიერებას ჯერ ძალიან უჭირს – დასავლეთში ნასვლა ძვირია და ამის საშუალება ცოტაა აქვს, თანაც, რომ წახვიდე, რაღაც ხომ უნდა წარადგინო? აქ კი ჯერჯერობით თანამედროვე ლაბორატორიები არ არის, ექსპერიმენტის ჩატარება შეუძლებელია.

პროფესორი გია მახათაძე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში რექტორის გიორგი ხუბუას მოწვევით ჩამოვიდა და რამდენიმე ლექცია ჩაატარა. პარალელურად იგი გაესაუბრა სტუდენტებსა და დოქტორანტებს. რამდენიმე მათგანს ბატონმა გიამ თანამშრომლობაც შესთავაზა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ამ ადამიანებს დიდი მეცნიერებისკენ გზა ხსნილი აქვთ. ასეთი თანამშრომლობები ბატონ გიას მნიშვნელოვანად მიიჩნია:

– უნივერსიტეტში ლექციები ინტენსიურად უნდა წავიკეთოთ არა მხოლოდ უცხოეთში მოღვაწე ქართველებმა, არამედ უცხოელმა მეცნიერებმაც, რადგან ამ იდეების გაცვლა ორივე მხარისთვის მომგებიანი იქნება. დამერმუნეთ, ისინი აქ ნახევარ ფასად ჩამოვლენ, რადგან სიახლეები იზიდავთ. გარდა ამისა, ქართველებიც უნდა წავიდნენ საზღვარგარეთ, ევროპაში, ამერიკაში, თუნდაც ცოტა ხნით. ისინი გააცნობენ მსოფლიოს ჩვენს ქვეყანას და მის სამეცნიერო და კულტურულ პოტენციალს. ეს აუცილებელია, რადგან ბევრმა არ იცის, საქართველო

სად არის. მაგალითად, ამერიკელისთვის *Georgia* ჯერ კიდევ ამერიკის შტატს ნიშნავს. ბევრმა ისიც არ იცის, რომ საქართველო ქრისტიანული ქვეყანაა.

ამჯერად ჩემი ჩამოსვლა და რამდენიმე ლექციის წაკითხვა მხოლოდ პირველი ნაბიჯია. მქონდა შეხვედრა ბატონ გია ხუბუასთან და მოვილაპარაკეთ, რომ შემდეგ სასწავლო სეზონზე ლექციების მთლიან კურსს წავიკითხავ, გამოცდასაც ჩავებარებ და ნიშნებსაც დავწერ. გაიცემა სპეციალური დიპლომი, რომელშიც მინიშნებული იქნება, რომ სტუდენტმა ჩემი ლექცია მოისმინა. ეს წაადგება მათ, ვინც საზღვარგარეთ ასპირანტურაში ჩასაბარებლად ემზადება. შემოიღია ჯგუფის საუკეთესო სტუდენტებს რეკომენდაციაც გაეფუნა. ამერიკის უნივერსიტეტის ასპირანტურაში ძალიან მნიშვნელოვანია ასეთი რეკომენდაცია, რადგან იქ ჩასაბარებლად მარტო გამოცდები არ კმარა.

კვლევა – როგორ შევინახოთ ნაშრომი გაცივრის გარეშე?

პროფესორი გია მახათაძე ამერიკაში ერთერთი ყველაზე წარმატებული მეცნიერია. მუშაობს მეცნიერების სხვადასხვა მიმართულებაში – ფიზიკაში, ქიმიკაში, ბიოლოგიაში, გენეტიკაში, გამოყენებით მათემატიკაში. აკეთებს კომპიუტერულ გათვლებს ამერიკის საუკეთესო ლაბორატორიებში. მეცნიერების სხვადასხვა მიმართულებაში კომპლექსური მუშაობა დასავლეთში აპრობირებული მეთოდია. ერთ დარგში უკვე კარგა ხანია აღარავინ მუშაობს, რადგან საკითხი შეისწავლება დეტალურად, ყველა მიმართულებით და ეს იდეები, მოდელები და მეთოდები ერთ ლაბორატორიაში მუშავდება. თავად ბატონი გია სამეცნიერო მოღვაწეობის ძირითად მიმართულებად ბიოტექნოლოგიას მიიჩნევს:

– ჩემი ინტერესის სფეროა ცილის დინამიკა და ფუნდამენტალური კანონების დადგენა ბიოლოგიური ტექნოლოგიის განვითარებისთვის. ეს ტექნოლოგია გამოიყენება ფართო მოხმარების სფეროში – ეს იქნება ახალი ნაშალი, ახალი ფერმენტი ან წვენიებისთვის შაქრის გადამამუშავება. ჩვენ ცილის ვუტარებთ კომპიუტერულ მოდიფიკაციას, რომ ყველა აბზოსფერულ ტემპერატურაზე სტაბილური გასდეს.

ასევე ვმუშაობ სამკურნალწამლო საშუალებათა შენახვის ტექნოლოგიაზე. მოგეხსენებათ, რომ სააფთიაქო ქსელში გამოსული თითო ნაწლის დამზადება-შენახვაზე რამდენიმე მილიარ-

დი იხარჯება. ეს ძალიან რთული პროცესია. ჩვენ ნაშალს კი არ ვაკეთებთ, არამედ ვიკვლევთ ტექნოლოგიას – როგორ შეიძლება დამზადებული ნაშალი კარგად და დიდხანს შეინახოს, მაგალითად, მაიკროს გარეშე. ცილის შეიცავს უამრავი სამკურნალწამლო საშუალება. ამჟამად ჩასმისას ის მინასთან განიცდის აბსორბციას და იკარგება. სხვადასხვა ტექნოლოგიური მანიპულაციით ჩვენ ვახერხებთ მისთვის სტაბილურობის მინიჭებას და ვიღებთ მოგებას. ამ ტექნოლოგიას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ძირითადად იმ კომპანიებისთვის, რომლებიც სამკურნალწამლო საშუალებებს აწარმოებენ, ამიტომ ჩვენი ლაბორატორიის თანამშრომლობა მათთან ორმხრივად სასარგებლოა.

საქართველოს რუკა და პირველი სადღეობრივი საქართველოს ისტორიაზე ამერიკაში

ბატონი გია მახათაძე დღეს სი-ცოცხლის შემსწავლელ მეცნიერებებში ერთერთი ყველაზე მაღალციტირებული ქართველი მეცნიერია (ციტირების ინდექსი 4000-ზე მეტია). მისი ერთერთი მონაწილე – მოლეკულური ბიოლოგია და ბიოფიზიკის ინსტიტუტის დირექტორი ნოდარ სურგულაძე მას იგანე ჯავახიშვილისა და პეტრე მელიქიძის პირდაპირ მემკვიდრედ მოიხსენიებს, რადგან, მათ შგავსად, ბატონმა გიამაც ამერიკაში ქართველებისთვის მიიღო სკოლა შექმნა და ეს სკოლა წმინდა ქართველმა მეცნიერმა გაიარა.

დაახლოებით 15 წლის წინ, როცა გია მახათაძემ ასისტენტ-პროფესორის წოდება მიიღო, ტესასის ტექნიკურ უნივერსიტეტში, ლაბოკში, რამდენიმე ქართველ მასთან მუშაობა შესთავაზა. ასე ჩაეყარა საფუძველი ქართველთა სათვითკომოს, რომელშიც 1999-2003 წლებში უკვე 11 ადამიანი იყო გაერთიანებული. პენსილვანიის უნივერსიტეტის პერის კოლეჯში, სადაც ბატონი გია უკვე ასოცირებული პროფესორის რანგში მუშაობდა, ეს იყო ყველაზე დიდი დასაპირა. ბატონი გიას მოსწავლეები იყვნენ ვახტანგ ლოლაძე, ნოდარ სურგულაძე, ვეფხია გილაური, აზორ გვირგვინი, პაპუნა კოტორაშვილი და ამერიკაში უკვე კარგად ცნობილი სხვა მეცნიერები.

ნოდარ სურგულაძე იხსენებს, რომ ამერიკის ერთერთ უნივერსიტეტში მოღვაწეობისას გია მახათაძის წინადადება ერთგვარი საფიზიკო ბარათი იყო: მისი რეკომენდაცია და სახელი – რომ მახათაძესთან კურსი გაგივლია ან გამოცდა ჩავებარებთ, ამერიკის სამეცნიერო საზოგადოებაში წარმატების საფუძველს იძლევა.

გია მახათაძის პატრიოტიზმი მხოლოდ ქართველი სტუდენტებისადმი კეთილგანწყობასა და გულისხმიერებაში არ გამოიხატება. მიუხედავად იმისა, რომ დასვენების დროს სტუდენტებთან საამოვნებო თამაშობს ფეხბურთის და ერთობა, საქმეში დაუნდობელი და მკაცრია, მით უფრო, თუ ქართველი ხარ. ამიტომ ყველა, ვინც მასთან მუ-

გია მახათაძე – 43 წლის, დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზიკის ფაკულტეტი ბიოფიზიკის მიმართულებით; 1991 წელს დაასრულა ცილის ინსტიტუტის ასპირანტურა მოსკოვში და დაიცვა საკადიდატო დისერტაცია; 1991 წლიდან მოღვაწეობს ამერიკის შერეულ შტატებში. იყო ბალტიმორის ჯონ ჰოპკინსის უნივერსიტეტის ბიოფიზიკური კვლევებისა და მკერძოლეკულების ინსტიტუტის სტაჟიორი, ტესასის უნივერსიტეტის ქიმიისა და ბიოქიმიის დეპარტამენტის ასისტენტ-პროფესორი, შემდეგ – ასოცირებული პროფესორი; 1999-2003 წლებში იყო პენსილვანიის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი ბიოქიმიისა და მოლეკულური ბიოლოგიის მიმართულებით. დღეს იმავ უნივერსიტეტის სრული პროფესორია. გია მახათაძე არის რამდენიმე დიდი სამეცნიერო გამოცემის რედაქტორი და საგრანტო ორგანიზაციის წევრი. არჩეულია აშშ-ს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის სამეთვალყურეო საბჭოს წევრად, მონაწილეობს ამერიკის ყოველწლიური სამეცნიერო ბიუჯეტის განსაზღვრაში. ჰყავს მეუღლე და ორი ვაჟი – 7 წლის ერიკი და 2 წლის მარკი.

შობდა, გამორჩეული მეცნიერია. ერთი მათგანი ნობელის პრემიის ლაურეატობაც მუშაობს.

წოდარ სურგულაძე:

– ამერიკაში ყველა იცის, რომ გია ქართველია. მის სახლში, მიუხედავად იმისა, რომ მეუღლე ესპანელი ჰყავს, ქართული კერძები კეთდება. ჩემი იქ ყოფნის დროს ყველა დიდ დღესასწაულზე, განსაკუთრებით, შობას, გიასთან ვიკრიბებოდით არა მხოლოდ ქართველები, არამედ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის წარმომადგენლები. პირველი შობაზექილება, რაც მისი სახლიდან დამჩნა, ეს იყო შესასვლელში დაიდებული საქართველოს დიდი რუკა და პირველი სადღეობრივი, რომელიც, ტრადიციულად, საქართველოს ისტორიის მოკლე მიმოხილვას ეთმობოდა... და ასეთ კაცს წინა ხელისუფ-

ლებს დროს საქართველოს მოქალაქეობა არ მისცეს – რა გაგიკეთებია შენი ქვეყნისთვის... მიხარია, რომ უნივერსიტეტის დღევანდელმა ხელმძღვანელებმა ბატონი გია მონივრა და მუშაობის საშუალება მისცა. ეს უნივერსიტეტისთვის და ქართული მეცნიერებისთვის მართლაც დიდი საქმეა.

სტუდენტებს კითხვის დასმისა რცხვენიათ

პროფესორი გია მახათაძე ჩვენთან საუბარში ევროპულ და ამერიკულ სწავლების სისტემასაც შეეხო. მისი აზრით, ამერიკული სისტემა უფრო დემოკრატიულია, ლექციებზე და სემინარებზეც მეტი აქტიურობა იგრძნობა.

– ამერიკაში სტუდენტსა და პროფესორს შორის ამხანაგური ურთიერთობებია. მაგალითად, მე სახელით მომმართავენ. ეს, ჩემი აზრით, უფრო დემოკრატიული და ნაკლებად ფორმალური დამოკიდებულებაა, რაც ადვილბის ლექტორსა და სტუდენტს შორის ურთიერთობას, სტუდენტს უფრო აქტიურია – აღარ ერიდება კითხვის დასმას და დისკუსიაში ჩაბმას. საქართველოში ჯერ ეს დისტანცია იგრძნობა. რამდენიმე ლექცია წავიკითხე და კითხვა თითქმის არ დასმულა, იშვიათად აქტიურობდა ვინმე. მე ბევრი ვეცადე, ვიხუმრე კიდევ, მაგრამ არაფერი გამოვიდა, ერიდებათ – ამერიკაში მცხოვრები და თანაც პროფესორი, მათში რაღაც კომპლექსი იწვევს.

თუმცა, ეს ყველაფერი დროებითია. მე მქონდა შეხვედრა ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან, რომლებსაც გავაცანი სისტემა – როგორ მუშაობს ამერიკული უნივერსიტეტი. აქვე გავვეცანი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტრატეგიასაც. ვფიქრობ, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი სწორი გზით მიდის და ცოტა ხანში სასწავლო პროცესი ამერიკულ სისტემას დაემსგავსება.

ღვანულადი

ტარტუს უნივერსიტეტში კიდევ 6 ქართველი სტუდენტი იწავლის

მიმდინარე სემესტრში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა გამოაცხადა კონკურსი ტარტუს უნივერსიტეტის გაცვლით პროგრამაში მონაწილეობის მსურველთათვის.

კონკურსში მონაწილეობა მიიღო 27-მა სტუდენტმა.

11 მაისს ჩატარდა გასაუბრება, რომელშიც 2007-2008 სასწავლო წლის შემოდგომა-გზაფხულის სემესტრებისათვის გამარჯვებული 6 აპლიკანტი გამოავლინა.

გამარჯვებულთა შორის არიან: ანა რეხვიანი, ნინო ღვინაძე, ანა კვიციანი, თამარ ნოზაძე (სოციალური და პოლიტიკური მეცნიერებათა ფაკულტეტი), გიორგი უზურგუნაშვილი

(ჰუმანიტარული ფაკულტეტი), თორნიკე ეგნატაშვილი (ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი).

გიორგი უზურგუნაშვილი, ჰუმანიტარული ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი:

– მოგეხსენებათ, რომ საქართველოსთვის განვითარების ამ ეტაპზე მნიშვნელოვანია დასავლურ სტრუქტურებთან ინტეგრაცია. ტარტუს უნივერსიტეტის ევროკოლეჯში დანერგულია ევროკავშირის პროგრამა – ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების პოსტსაბჭოთა ტრანსფორმაციის კვლევა. ეს პროგრამა საქართველოსთვისაც სასარგებლოა. ჩემთვის, პირადად, საინტერესოა იმ გამოცდი-

ლების შესწავლა, რომლითაც ესტონეთმა სასწავლო მოახდინა.

გავეცანი ტარტუს უნივერსიტეტის საიტსაც. მომწონს იქ შექმნილი გარემო, სადაც სწავლა და გართობა თანაბრადაა შერწყმული.

რაც შეეხება სასწავლო კურსებს, ისწავლება ევროკავშირის საკითხები, საერთაშორისო ურთიერთობები როგორც ცივი ომის დროს, ასევე თანამედროვე ეტაპზე, რუსეთის საგარეო პოლიტიკა და ა.შ.

რადგან ვაპირებ, საქართველოს საგარეო პოლიტიკას ვემსახურო, ვფიქრობ, ტარტუსში სასარგებლო გამოცდილებას შევიძენ.

ქართველ მესწიარებს პირადად ტერიტორიაზე ქართული სუროთმოდერული კეგლავის შესახებ გაგებების გაზრდა

საქართველოს ისტორიული ნაწილი ჰერეთი დღევანდელი აზერბაიჯანის ტერიტორიულ სივრცეშია მოქცეული. მას მოსახლეობა ხშირად საინგილოს უწოდებს. საუკუნეების მანძილზე ჰერეთი საქართველოს ტკივილად რჩებოდა, რადგან აქ მცხოვრებ ქართველებს ადრე შუა საუკუნეებიდან მოყოლებული უხდებოდა მტრული ძალების აგრესიის მოგერიება. მიუხედავად რთული პოლიტიკური ცვლილებებისა, რომლებმაც მკვიდრი მოსახლეობის სამშობლოსგან ჩამოშორება გამოიწვიეს, იქ მცხოვრებმა ქართველებმა მაინც შეძლეს ეროვნული თვითმყოფადობის შენარჩუნება. ისტორიული ჰერეთის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია-მონასტრები წარსულ დიდებას შეგვახსენებენ.

დაჭერა, ამიტომაც მოვედი აქ და მოსარულად ვარ, რომ სახელმწიფო უნივერსიტეტში ამ პრობლემაზე საუბრობენ“; - აღნიშნა თამარ მახარაშვილმა.

სამეცნიერო კონფერენციაზე წარმოდგენილი იყო მრავალფეროვანი თემატიკა, რომელიც მოიცავდა ისტორიული ჰერეთის და იქ მცხოვრებ ქრისტიანული მოსახლეობის ყოფას, ეთნოგრაფიას, არქიტექტურას თუ ადგილმდებარეობას.

სამეცნიერო კონფერენციის დასრულების შემდეგ თამარ მახარაშვილი, რომელმაც აღნიშნა, რომ ასეთ მტკიცებულ საკითხებზე თვალის არაფერს უნდა დახუჭოთ და ბრძოლა სიმათლის დასამტკიცებლად უნდა გაგრძელდეს. მისი თქმით, დღეს საინგილოში ბევრი პრობლემა დაგროვებულია. ძველებთან დაკავშირებით კი კოორდინირებული მუშაობა საჭიროა. „ამ თემაზე საუბარს არასდროს ვერ იტყვი. ბოლოს და ბოლოს, უნდა ჩამოვყალიბდეთ, რა გვინდა, რას ვითხოვთ. ჩვენ მზად ვართ ვითანამშრომლოთ და ვიმეგობროთ ყველასთან, მაგრამ მეგობრობა არ უნდა იყოს ცალმხრივი. ძალიან გვანუხებს ქურმუხის წმიდა გიორგის სახელობის ეკლესიის ბედიც. საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი აქტიურად მუშაობს ამ მიმართულებით. აუცილებლად უნდა ამოქმედდეს კანის წმიდა გიორგის ეკლესიაც. ისტორიკოსებმა რაც არ უნდა იცოდნენ, ქართულია ეს ეკლესია თუ ალბანური (თუმცა არსებობს დასჯენა, რომ ის მთლიანად ქართული ორნამენტებით არის შემკული), ერთი რამ ყველასთვის ცხადია, ტაძარი ქრისტიანულია, ამიტომ იქ შესვლის და ლოცვის საშუალება ყველა ქრისტიანს უნდა მიეცეს.“

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რელიგიათმცოდნეობის და თეოლოგიის მაგისტრმა ფიქრია ვარდოსანიძემ ისაუბრა ქრისტიანული რწმენის ელემენტებზე ჰერეთის თანამედროვე მოსახლეობაში: „დღეს ქურმუხზე სალოცავად დადიან ქრისტიანებიც, მაშადაიანებიც და სომხებიც შექიდიან და ზაქათალადან. ისინი ღამეს ათევენ, შლიან სუფრას და ასე ბატარებენ დროს. ჰერეთის კულტურულ-რელიგიური მემკვიდრეობა და მოსახლეობაში დღემდე შემორჩენილი წეს-ჩვეულებები, ხალხური გადმოცემები ღვთისმშობლის, წმიდა გიორგის თუ ქართველ მეფეთა შესახებ, მეტყველებს ამ კუთხის სულიერ კავშირზე საქართველოსთან.“

ამავე დღეს უნივერსიტეტის საექტო დარბაზის ფოიეში მოეწყო ისტორიული ჰერეთის, საინგილოს მკვიდრთა - შუბა ბარბაქაძის და ომარ ოთარაშვილის ნამუშევრების გამოფენა. ახალგაზრდა თვითნაწავლებელმა მხატვრებმა დიდი წინსვლა ახ-

რულეს და ქართველ სტუდენტებს თავიანთი ნამუშევრები გააცნეს.

საინგილოში დღესაც ყვებიან თქმულეობას წმიდა გიორგის და მარიამ ღვთისმშობლის შესახებ: ქურმუხის წმიდა გიორგის ეკლესიის საძირკვლად დიდი ლოცვა. მის ქვეშ გამოქვაბულია და შიგ ხატები ასვენია. გამოქვაბულის კარი წმიდა გიორგის დაუქოლია. თქმულების მიხედვით, მარიამ დედა (ასე ეძახიან ღვთისმშობელს) მხოლოდ აღდგომა დღეს ალბს კარს და ოქროს საფარცხლით ნანანავებს ივარცხნის. ინგილოების რწმენით, მარიამ დედა აძლევთ ძალას, საქართველო და ქართული არ დაივიწყონ.

საინგილოს საკითხების შემსწავლელი კომისია დაფუძნდა

კონფერენციაზე დაიბადა იდეა, შექმნილიყო საინგილოს საკითხების შემსწავლელი კომისია, რომელიც მთავრად დაეხმობა არაერთი ღონისძიება: ამ მხარეში სტუდენტთა რეგულარული ექსპედიციები, მოსახლეობასთან შეხვედრები. ტარიელ კვიციანიის განცხადებით, ახალიგორი კონფერენციები უფრო ხშირად გაიმართება, რათა საზოგადოებას სრული ინფორმაცია მიეწოდოს ჰერეთის პრობლემატიკასთან დაკავშირებით.

ღვანულად

Zero tolerance! – არის კი გამოსავალი?

რას წერს საზღვარგარეთის პრესა

გლობალური პრობლემა - ძალადობა მოზარდებში - რომელიც მთელი მსოფლიოს მასშტაბით ფატალური ტენდენციის მატარებელია, ბოლო პერიოდში ჩვენთვისაც მეტისმეტად მტკიცებული გახდა.

პრობლემის გლობალური ხასიათიდან გამომდინარე ამ სფეროში მსოფლიოს მასშტაბით საჭიროა დიდი გამოცდილება არსებობს. თუმცა პრევენციული ზომებისადმი სხვადასხვა ქვეყანაში განსხვავებული დამოკიდებულებაა.

ახალგაზრდობაში ძალადობის ფაქტების სტატისტიკური მონაცემები მთელი მსოფლიოს მასშტაბით მეტად საგანგაშო ტენდენციას მოუთხოვს. ეს არის ის მწვავე პრობლემა, რომელიც ერთნაირად საყურადღებოა მთელი მსოფლიოსთვის.

ანა კირვალიძე

კრიმინოლოგები სვამენ კითხვას, ხომ არ არის 60-70-იანი წლების ლიბერალური კონცეფციები და გამოსწორების მიზნით აღმზრდელი პოლიტიკის მიდგომები მსოფლიოში ახალგაზრდა ბოროტმოქმედთა მომრავლების ერთერთი მთავარი მიზეზი? ფიქრი ამ საკითხებზე დიდი ხანია დაიწყო.

Zero tolerance – ნულოვანი ტოლერანტობა სამართალდამრღვევთა მიმართ! – ეს არის დანაშაულებრივ ბრძოლის დევიზი აშშ-ში, სადაც ამ სფეროში სავსაობად დიდი გამოცდილება დაგროვებულია. დღესაც ამერიკელები კვლავ ძლიერი ხელის პოლიტიკას მიხედვენ: ამერიკული სასამართლოები მოზარდ დანაშაულებებს ხანგრძლივ პატიმრობას უსჯიან, ხოლო დანაშაულის განმეორების შემთხვევაში მათ სამუდამო პატიმრობა ემუქრებათ. როგორც სპეციალისტები აღნიშნავენ, თუ გავითვალისწინებთ მოსახლეობის რაოდენობას, მსოფლიოში თითქმის არსად ჰყავთ იმდენი პატიმარი, რამდენიც აშშ-ში.

ამ სტრატეგიის თეორია პირველად 60 წლის წინ დაწერილებით არის განხილული ნიგში – „Fixing Bro-

ken Windows“. ამ ნაშრომის მიხედვით, მსოფლიო წესრიგის სოციალურ კლიმატს შეუძლია მზარდი დანაშაულების წინააღმდეგ საზოგადოების იმუნობა. თუ ვენდობით ნიუ იორკიდან უახლეს სტატისტიკას, ეს კონცეფცია ნამდვილად წარმატებულია: ძალადობის ფაქტები მნიშვნელოვნად შემცირდა.

დებატებმა „ნულოვანი ტოლერანტობის“ გარშემო მიმდინიე წლის წინ ევროპაშიც შედგა. თვითონ ბრიტანეთის ლიბორისტულმა პარტიამ მიიჩნია ის პოლიტიკურ იარაღად. ამერიკული მოდელისადმი ინტერესი გერმანიამაც გამოიჩინა: ნიუ-იორკელების რეცეპტს ახლო წარსულში სხვადასხვა ქალაქებშიც პოლიციის არაერთი დელეგაცია სწავლობდა.

შეერთებული შტატების ჯანდაცვის ორგანიზაციის Center for Disease Control-მა რამდენიმე წლის წინ კრიმინალის განვითარების ტენდენციები ერთმანეთს 26 განვითარებული ინდუსტრიულ სახელმწიფოში შეადარა და დაასკვნა, რომ მოზარდების ძალადობა, ყველაზე მეტად, ამერიკული ფენომენია, თუმცა ის მეტნაკლებად ყველა ქვეყანას ერთნაირად აწუხებს.

სადაც მოზარდებში ძალადობის განვითარების მიზეზებიც. რა აყალიბებს ახალგაზრდას ბოროტმოქმედად? ერთმნიშვნელოვანი ახსნა ამ თემაზე, სავარაუდოდ, არასოდეს იარსებებს. ყოველი ადამიანის ბიოგრაფია განსხვავებულია და ინდივიდუალურია. ცხოვრების არც ერთი გზა არ მიემართება აუცილებლად კრიმინალური კარიერისკენ. მაგრამ, უდავოდ არსებობს შინაგანი კავშირი სიღარიბეს, დასგრეულ ოჯახს, უპერსპექტივობას, უმუშევრობას, მოწყვნილობასა და ძალადობას შორის.

უმჯავრესი კანონები და ხანგრძლივი პატიმრობა ვერ შეუძლიან ხელს ბოროტმოქმედების ჩაღწას. თვითონ სიკვდილით დასჯაც კი არ უშლის ხელს – ამერიკაში ადამიანებმა უარი თქვეს დანაშაულზე. ბრიტანულმა სასამართლო კომისიამ უარყო მარგარეტ ტეტჩერის დროინდელი მკაცრი ციხის პოლიტიკა, რაც მეტისმეტად უზაროდ მიიჩნია. როგორც ისტორია და დღევანდელი გაგვიჩვენებს, მხოლოდ რეპრესია არ ქმნის პრევენციას.

მკაცრი თუ რბილი რეაქცია? - ეს ძველი მიდგომაა. თანამედროვე კრიმინალურმა პოლიტიკამ, რომელიც

დღევანდელ სოციალურ ცვლილებებს უნდა შეესაბამებოდეს, თავი უნდა დააღწიოს ამ დილემას.

რომის პაპის ბენედიქტ XVI-ს მომლოდებეა ახალგაზრდადონსადგი

ის, რომ ძალადობა მოზარდებში მსოფლიოს მასშტაბით ერთერთი უმძიმესი პრობლემაა, რომის პაპის ბენედიქტ XVI-ის ლათინოამერიკაში ექს-დელიანი ვიზიტის დროს ახალგაზრდებისადმი მონოდედა ადასტურებს. სწორედ მოზარდებში ძალადობის თემაზე გაამახვილა ყურადღება რომის პაპმა ბრანზილაში სტუმრობისას. რამდენიმე დღის წინ სან პულოს ფეხბურთის სტადიონზე ათი ათასობით ახალგაზრდასთან შეხვედრის დროს პაპმა ბენედიქტ XVI-მ ახალგაზრდებს მოუწონა „არ აღმოჩნდნენ სიძულვილისა და ძალადობის ტყვეობაში“. ამ პრობლემის სიმწვავეს ლათინოამერიკულ მეტროპოლისებში სავსაობად მაღალი კრიმინალური მაჩვენებელი ადასტურებს.

ბაიერნის შს მინისტრმა კომპიუტარული თამაშების აპრატსა მოითხოვა

სულ უფრო მეტი ახალგაზრდა ელექტრონული მედიისადმი ლტოლვას იჩენს. გერმანიაში მეცნიერული კვლევებით დადგინდა, რომ ინტერნეტის მომხმარებელთა 4%-6%-ს ინტერნეტ-მანიას ახასიათებს. 20 წლის ქვევით ასაკის ახალგაზრდებში ეს პროცენტული მაჩვენებელი უფრო მაღალია. ბოლო წლებში მოზარდებში გაიზარდა ძალადობრივი შინაარსის მქონე კომპიუტერული თამაშებისადმი ინ-

(„ჩვენებურები“), ლონა ლანუნაშვილი (გაზეთი „სარკმელი“), საქართველოს საპატრიარქო, ასევე თბილისის სხელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებლები: ავანგილოის მარიამ ლორთქიფანიძე, ასმათ ოთარაშვილი, გიორგი ოთხმეხური, ირინა მირიანაშვილი და პერეთელი სტუდენტები. კომისიასთან თანამშრომლობის მზაობა უნივერსიტეტის რექტორმა გიორგი ხუბუაძაც გამოთქვა.

მომავალში დაგეგმილია, კომისიის მუშაობაში ჩაერთოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, საზღვრის დაცვისა და ტურისტების დეპარტამენტები.

როგორც კომისიის თავმჯდომარე ტარიელ კვიციანმა აღნიშნა, კომისია მზნად ისახავს, საფუძვლიანად შეისწავლოს საინგილოს ქართული მოსახლეობის პრობლემატიკა და მხერბაიჯანთან თანამშრომლობის გათვალისწინებით სახელმწიფო სტრუქტურებთან ერთად გადაიჭრას მტკიცეული პრობლემები. მისი თქმით, დაიგეგმება არაერთი ღონისძიება: ამ მხარეში სტუდენტთა რეგულარული ექსპედიციები, მოსახლეობასთან შეხვედრები. ტარიელ კვიციანიის განცხადებით, ახალიგორი კონფერენციები უფრო ხშირად გაიმართება, რათა საზოგადოებას სრული ინფორმაცია მიეწოდოს ჰერეთის პრობლემატიკასთან დაკავშირებით.

„იყავით უკეთესნი, ვიდრე დღეს ხართ“

„ღია წერილი ჩემს მეგობრებს“ – ამ სათაურით 1989 წლის 11 აპრილს გამოჩენილ საზოგადო მოღვაწეს და მეცნიერს გიორგი ჯიბლაძეს წერილი დაუწერია, რომელშიც ავსტრალიის კონფლიქტზე შეძრწუნებული საუბრობს და ქართველებსა და ავსტრალიელებს გონიერებისკენ მოუწოდებს. ეს წერილი ავადმყოფს გიორგი ჯიბლაძის ქალიშვილმა მათა ჯიბლაძემ გადმოგვცა. მასში დასმული აქცენტები ამ დღეებში უნივერსიტეტში გამართულ ავსტრალიის კვირეულს ეხმიანება. გიორგი ჯიბლაძეს 10 მაისს 94 წელი შეუსრულდება. ვფიქრობთ, მისი მოგონება, მისი წერილის გაცნობა საზოგადოებას კიდევ ერთხელ შეახსენებს იმ პიროვნების ანდერძის შესრულების აუცილებლობას, რომელიც მუდამ ემსახურებოდა ქართველი და ავსტრალიელი ხალხების მეგობრობას.

მამა ლეონი

მეცნიერი, საზოგადო მოღვაწე, პედაგოგი, მწერალი, ავადმყოფი გიორგი ჯიბლაძე დაიბადა 1913 წლის 10 მაისს. 1933 წელს დაამთავრა თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტი; 1933-1940 წლებში მოღვაწეობდა ქუთაისის პედაგოგიურ ინსტიტუტში; 1944-46 წლებში საქართველოს მწერალთა კავშირის მდივანი იყო; 1950-53 წლებში – საქართველოს კომუნისტური პარტიის თბილისის კომიტეტის მდივანი; 1953-1960 წლებში – საქართველოს განათლების მინისტრი; 1960-61 წლებში – საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივანი; 1963-80 წლებში – საქართველოს უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების მინისტრი; 1959 წელს აირჩიეს რსფსრ პედაგოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად, 1960 წელს – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად, 1966 წელს სსრ კავშირის პედაგოგიკის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად; 1980 წელს კი – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტად.

გიორგი ჯიბლაძე გახლდათ გოგებაშვილის, უშინსისა და საქართველოს სახელმწიფო პრემიების ლაურეატი. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში დააფუძნა ესთეტიკის კათედრა; მის სახელთან არის დაკავშირებული ფურნალისტიკის კათედრის შექმნა, რომლის პირველი გამგეც იყო წლების განმავლობაში.

იგი პედაგოგიკას ფილოსოფიის დარგად მიიჩნევდა

გიორგი ჯიბლაძის ცხოვრება და მოღვაწეობა ერთი თვალის გადავლენითაც გვხიბლავს თავისი მრავალმხრივობით. არ არსებობდა მნიშვნელოვანი პრობლემა, რომლის მიმართაც მას გულგრილობა გამოეჩინა: სამეცნიერო მოღვაწეობა, ესთეტიკა თუ პედაგოგიკა, ფილოსოფია თუ ფილოსოფიის ისტორია, ქართული ლიტერატურის ისტორია თუ კრიტიკა, ქართული ფურნალისტიკის პრაქტიკული და თეორიული საფუძვლები.

გიორგი ჯიბლაძე ქართული ლიტერატურის ისტორიისა და კრიტიკის თეორიის მიმართ მკვლევარი იყო. მრავალტომეული „კრიტიკული ეტიუდები“ მის მიერ ახლებურადაა გაშუქებული ქართველ პოეტთა და პროზაიკოსთა შემოქმედება. სახელგანთქნიერის განსაკუთრებული საზრუნავი რუსთაველის ესთეტიკა გახლდათ და ამ საკითხს არაჩვეულებრივი გამოკვლევები მიუძღვნა: „პოეტური კადენციები რუსთაველზე“ და „რუსთაველი და თანამედროვეობა“.

ბატონი გიორგის შემოქმედებითა თუ თეორიულმა საქმიანობამ მნიშვნელოვნად განსაზღვრა ჩვენს ქვეყანაში საშუალო და უმაღლესი განათლების პერსპექტივებიც – მან შექმნა „ახალი პედაგოგიური დისციპლინა“, რომელშიც დაგვანახა, რომ პედაგოგიური მოძღვრების გაგებისათვის აუცილებელია ამა თუ იმ მოაზროვნის ფილოსოფიური კრედიტის გაზრდა, წარმოჩენა – იგი პედაგოგიკას ფილოსოფიის დარგად მიიჩნევდა (მონოგრაფია „კამენსკის ფილოსოფია“). პედაგოგიკის მეცნიერებათა პრობლემების დამუშავებაში ასევე საყურადღებოა მისი წიგნი – „ესთეტიკური აღზრდის პრინციპები“.

მას, როგორც ესთეტიკოსს, განსაკუთრებული დამოკიდებულება ჰქონ-

და მხატვრული შემოქმედების, ხელოვნების მიმართ, რამაც ასახვა ჰპოვა მის ნაშრომებში: „პრობლემა ბუნებისა და ხელოვნების მშვენიერებისა“, „ხელოვნება და სინამდვილე“, „ესთეტიკური თეორიის საკითხები“.

მეგონა, ყველას მამა ასათი რეჟიმიტის ცხოვრება...

მეცნიერების ძეგლები მარადიულად არსებობენ, თუმცა, ნებისმიერი მეცნიერი, უპირველეს ყოვლისა, ჩვეულებრივი ადამიანია საკუთარი განცდებით, გრძობებით, ემოციებითა და ფასეულობებით. „მელოვარე მასპინძელი“ – ასე დაუხასიათებია გიორგი ჯიბლაძე გამოჩენილ რუს მწერალს, მიხეილ შოლოხოვს, როდესაც პირველად ჩამობრძანებულა საქართველოში და ბატონი გიორგის არაჩვეულებრივი, ემოციური სტუმართმოყვარეობით მოხიბლულა.

– უაღრესად პატიოსანი ადამიანი უდიდესი სიყვარულის ნიჭით, – ბატონი გიორგის სწორედ ამ თვისებებს გამოყოფენ ხანგასამთ მისი ოჯახის წევრები, ქალბატონი მათა ჯიბლაძე (გიორგი ჯიბლაძის უმცროსი ქალიშვილი) და ქალბატონი ლილი გეგელაშვილი (გიორგი ჯიბლაძის მეუღლე).

მასპინძლები ბატონი გიორგის ნიგნასაცაში მიმძღვებოდნენ. ქალბატონი ლილი უნიკალურ ფოტოს მაჩვენებლებს, რომლებზეც ფურნალისტიკის ფაკულტეტის პირველი გამოშვების სტუდენტები, ლექტორები და თავად ბატონი გიორგია. უკანა ფონზე იმჟამინდელი ფურნალ-განათლებლის მოჩანს: „კომუნისტი“, „ისკრა“, „პრავდა“, „ნევესტია“, „ზარია ვასტოკა“, „ცისკარი“ და „ქართული სალიტერატურო ჟურნალი“.

– განსაკუთრებულად უყვარდა თავისი აღზრდილები, თავისი მოსწავლეები, – იხსენებს ქალბატონი ლილი.

ყუახლოვდებით სამუშაო მაგიდას, რომელსაც საავადმყოფოში ნასვლის ნინ ცოცხალი ადამიანით გამოშვებობდა ბატონი გიორგი.

– გვთხოვა, ჩემს ოთახში ცოტა ხნით მარტო დამტოვეთო, შემდეგ მაგიდას მიუჯდა, ხელი გადაუსვა... ცოტა ხანს წინარად იჯდა, მერე, თითქოს ეშვიდობებოდა, დაარტყა ხელი და წავიდეთო, გვითხრა... უკან აღარ დაბრუნებულა. – მამაბაბს ქალბატონი მათა.

მას მერე წლებმა განვლო, მაგრამ ქალბატონი მათის მიაჩნია, რომ მამა დღესაც მის გვერდით არის, ესმარება – სხვაგვარად წარმოუდგენელია:

– ნებისმიერ ადამიანს, საკუთარი მამა ხომ საუკეთესო პაპია, მაგრამ მამაჩემი მართლაც განსაკუთრებული გახლდათ, განსაკუთრებული სიყვარული შეეძლო. ყველაფერი გულთან ახლოს მიჰქონდა. მაღალი სიცხეთე თუ გვექონდა, იმასაც უმაღავედნენ, იმდენად განიცდიდა.

– სიყვარული მართლაც უსაზღვრო იცოდა, – საუბარში ერთგვარადაა ქალბატონი ლილი, – მეორე შვილი უნდა გამეჩინა და უარზე დადგა, სიყვარული როგორ გავყო. მათა რომ განხდა, მანანას სანოლთან ჩემი მეუღლე დავიანახე მხსლმოყვრილი და თავჩამოხობილი, მამაჩემი შვილიყო, ისიც მიყვარსო, უსწინადა უფროს ქალიშვილს.

ოჯახის წევრები მუდამ გულწაყვლები ყოფილან ბატონი გიორგის მოუცლევლობით. სახლში გვიან ბრუნდებოდა, სამსახურის შემდეგ, ხან შეხვედრებზე მიდიოდა, ხან ლონისძიებებს ესწრებოდა, სახლში დაბრუნე-

ბული ცოტა ხნით იძინებდა, ოთხ საათზე დგებოდა, მუშაობდა, დილით კი კვლავ ადრე მიდიოდა სამსახურში.

– მეგონა, ყველას მამა ასეთი რეჟიმით ცხოვრობდა. მუდამ გვენატრებოდა, მასაც ვენატრებოდით, შემოხედავდა საძინებელში, გვეითხავდა, შვილიყო, წყალი ხომ არ გინდაო? ჩვენც ვთანხმდებოდით. მიგვიტანდა წყალს და მერე გვესაუბრებოდა, ასე მიგვაჩვია ღამ-ღამობით წყლის სმას. ახლა სასაცილოდ მეჩვენება, – ამბობს ქალბატონი მათა.

სამახსოვრო ნივთების მიმართ ბატონი გიორგი გულგრილი ყოფილა, ნივთები გახლდათ მისი მთავარი ფასეულობა. ხოლო თუ ვინმესთვის განსაკუთრებული საჩუქრის მიძღვნა სურდა, საათს ჩუქნიდა.

– ბავშვობა გაჭირვებაში გაატარა. თურმე ხშირად ოცნებობდა, საათი ჰქონოდა, ალბათ, ამიტომაც ჩუქნიდა სხვებს განსაკუთრებული დამოკიდებულებით საათს. ასევე მოკლებული გახლდათ დაბადების დღეების აღნიშვნას, ამიტომაც, თავისი თუ ახლობელი ადამიანების დაბადების დღეები მისთვის გამორჩეული დღესასწაული ყოფილა.

დღესაც, როდესაც ბატონი გიორგი ცოცხალი აღარ არის, მისი ოჯახის წევრები ყოველთვის აღნიშნავენ 10 მაისს – „გულწაყვლად რომ არ იგრძნოს თავი მათმა წინაპარმა“.

ქალბატონი მათა განსაკუთრებულად უსვამს ხაზს მამის ერთ თვისებას: უნივერსიტეტის ეზოში შესული, ბატონი გიორგი, უსათუოდ მოიხიდა და ქუდა, მიუხედავად იმისა, რომ იოლად ცივდებოდა და ეს მისი ჯანმრთელობისთვის მავნებელი გახლდათ.

მამის გარდაცვალებამ იმდენად დიდი ტკივილი და სევდა დაუტოვა ქალბატონი მათას, რომ დღესაც უჭირს გადაშალოს, ან თუნდაც შეეხოს მის ნაშრომებსა თუ წერილებს. თუმცა, არსებობს ერთი წარწერა ნიგნზე – „ესთეტიკური აღზრდის პრინციპები“, რომელიც ბატონი გიორგის უმცროსი ქალიშვილისთვის უსახსოვრებია: „ადამიანი მომავალში უფრო ღამაში უნდა გახდეს, ვიდრე იგი დღეს წარმოგვიდგება. ჩემი წიგნი ამ მიზანს ისახავს და ვისაც ეს ვერ შეუგნია, მას ჩემი აზრებიც არ შეუისხლბორცვია. იყავით უკეთესნი – ეს არის ჩემი დევიზი“, – ეს სიტყვები ქალბატონი მათასთვის განსაკუთრებით ფასეულია.

მამა ხომ არაჩვეულებრივი ყოფილა, მაგრამ ასევე დიდი სითბოთი გამოირჩეოდა, როგორც ბაბუა. მისთვის უდიდეს ტრაგედია იქცა ქალბატონი მანანას ვაჟის, გოგი (გოგა) ჩოგოვადის გარდაცვალება. 1984 წლის 27 მაისს, დაახლოებით დღის სამი საათისათვის თბილისის ზღვაზე სამხრული ტრაგედია დატრიალდა: ტიმ სევერინის ახალი „არგოსი“ შესახვედრად მზადების დროს აფრიანი იახტის სამი წევრი, 18-19 წლის წარჩინებული სტუდენტები – გოგი გონას ძე ჩოგოვაძე, ძმები გოგიტა და კახა გურამის ძე ჩხაიძეები მაღალი ძაბვის დენმა იმსხვერპლა.

1988 წელს ბატონმა გიორგიმ თავისი შვილიშვილის სსოფნას მიუძღვნა წიგნი „ჩემი მცირე ენციკლოპედია“, რომლისთვისაც შეაგროვა გოგლიკოს ნარკვევები, თავისუფალი თემები, დღიურები, ესკიზები, ეტიუდები, წერილები, სცენარები, ლექსები, სხვადასხვა ავტორთა აზრები თუ გამოხატვები, რომლებსაც ახალგაზრდა ყმაწვილი აგროვებდა და რაც, დღეს, წარმოდგენას გვიქმნის მის შინაგან სამყაროსა და გემოვნებაზე.

– როდესაც გოგლიკოს გარდაიცვალა, მამამ ცხოვრებაში პირველად შეწყვიტა მუშაობა, ორმოცი დღე საწოლში არ ჩანოლილა, სავარძელში იჯდა დამწუხრებული. მართლა არაჩვეულებრივი იყო მამა, ღრმა თავისი გრძნობებით, თავისი განცდებით, – იხსენებს ქალბატონი მათა.

ჩვენ არ გვჭირდება კიბა-კიბა მამალო!

ქალბატონმა მათამ აკადემიკოს გიორგი ჯიბლაძის ბოლო ნაშრომი

მათა ჯიბლაძე და გიორგი ჯიბლაძე

– „ღია წერილი ჩემს მეგობრებს“ გადმომცა. ეს წერილი მას 1989 წლის 11 აპრილს დაუწერია, სწორედ იმ დღეს, როდესაც მისი შერყეული ჯანმრთელობის მდგომარეობა მკვეთრად გაუარესებულა, რაშიც 9 აპრილის ტრაგედიაზე დიდი როლი ითამაშა. წერილი ქალბატონ მანანას უპოვნია. ამ ერთგვარ აღსარებას ბატონი გიორგი უკვე ლოგინად ჩავარდნილი წერდა და, რა თქმა უნდა, ვერ მოასწრო მისი გამოქვეყნება. თუმცა, 80-იან წლებში საქართველოში შექმნილი ვითარების ღრმა და უსუსტი ანალიზი, აფხაზეთში და მთელ რესპუბლიკაში მიმდინარე შედეგების საოცარი პროგნოზირება დღესაც გააოცებს მკითხველს და დაარწმუნებს წერილის აქტუალობაში.

ბატონი გიორგი, ისევე როგორც ნებისმიერი მართებულად მოაზროვნე ადამიანი, შეძრწუნებული და აფორიაქებული გახლდათ 80-იან წლებში ავსტრალიაში შექმნილი ვითარებით. მისი დედუღეთი სამეგრელო გახლდათ და ბავშვობიდან დედასთან ურთიერთობის საოცარი პროგნოზირება დღესაც გააოცებს მკითხველს და დაარწმუნებს წერილის აქტუალობაში.

აი, რას წერს იგი თავის წერილში:

„იმ ადამიანს ვგავარ, ვისაც საკუთარმა მეგობარმა ზურგში მასვლი ჩასვა. ჩვენ ახლა გვჭირდება არა ძიძგი-ძიძგი მამალო, არამედ იმ კეთილის, იმ კარგის, იმ ძმობის, იმ მეგობრობის გახსნება და გაძლიერება, რაც ათეული საუკუნეებია ერთი ცის ქვეშ ცხოვრებით შეგვიძინა და სხედნიერ ტრადიციად დაგვიმკვიდრებია. ქართველები და გენოციდი? ეს პირველად გავიგონე. თითქოს აფხაზი ხალხის ჩაგვრა ქართველების მხრივ მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრიდან იწყება! ეს მტკნარი სიტყვა“.

ბატონი გიორგი სასტიკი წინააღმდეგი იყო აფხაზ და ქართველ ხალხს შორის შეტაკებისა, რადგან მშვენიერად ესმოდა, რომ შეტაკება არა მართლა საშიში, არამედ საბედისწერო, მართლაც გამოუსწორებელი შეცდომები მოყვებოდა. ღია წერილს იგი იმედინად ასრულებს და ყველას კეთილგონიერებისკენ, ჰუმანურობისკენ მოუწოდებს:

„მე დავამთავრე. მეტი აღარ შემიძლია. მთელი არსება დამსხვრეული მაქვს. აღარც სულია მშვიდად, აღარც გული. თვალწინ მიდგას უდანაშაული მსხვერპლთა დასახიჩრებული სახეები, მაგრამ სასოებას არ ვკარგავ, რატომღაც ღრმად მჯერა, რომ გონიერება დაგვიბრუნდება, აღსდგება ჭეშმარიტება. ორივე მხარეში სატანური მოქმედებანი აღიგებინა პირისაგან მინისა და ცდომილი შეინანებენ საბედისწერო შეცდომებს. რაც ვთქვი, სრულიად გულწრფელია. იმის იმედითა მაქვს, რომ გონიერნი მიმიხედვიან – Sapienti Sat“.

მკვლევარის წარმატების ბაზა არის მის მიერვე შექმნილი გარემო

მათემატიკოს თამაზ ვაშაყმაძეს 70 წელი შეუსრულდა

6 ივნისს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სხდომათა დარბაზში პროფესორ თამაზ ვაშაყმაძის დაბადების 70 წლის-თავისადმი მიძღვნილი ღონისძიება გაიმართება.

პროფესორ თამაზ ვაშაყმაძის მონოგრაფია „დრეკად ანიზოტროპულ ფორფიტათა თეორია“ (შპინგერ-ფერლაგი-კლუერი, 1999) ცნობილია სპეციალისტებმა (ა. ანტმანი, ფ. სიარლე) და ინტერნეტის უამრავმა საიტმა აღიარეს, როგორც თანამედროვე სახელმძღვანელო მათემატიკური მეთოდების განვითარებისა და მათი მექანიკის ამოცანებში რეალური და პერსპექტიული გამოყენების ხაზით. წიგნი განუთავსებელია მკვლევართათვის, პროფესორ-მასწავლებლებისა და მაღალი კურსის სტუდენტებისთვის, რომლებიც მუშაობენ მექანიკაში, რიცხვით მეთოდებში და კომპიუტერების მათემატიკური უზრუნველყოფის საკითხებში, მათემატიკურ მოდელირებასა და ინდუსტრიულ მათემატიკაში, ვარაუდით აღრიცხვასა და საინჟინრო ნაგებობათა პროექტირებაში.

თამაზ ვაშაყმაძის მეცნიერული და პედაგოგიური მოღვაწეობა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში 60-იანი წლებიდან იწყება. იგი არის ასორმოცამდე შრომის ავტორი, მრავალი საერთაშორისო კონფერენციის მონაწილე.

თემატიკის ინტიტუტში. ამ პერიოდში თანდათან დაგუხსლოვდა აკადემიკოს ილია ვეკუას თემატიკის, რაც განპირობებული იყო ღრმა და ინტენსიური სემინარული მუშაობით. სულსწამდგმული და მამოძრავებელი ძალა ბატონი ილია გახლდათ. ამ თანამშრომლობამ განაპირობა, რომ ჩემთვის ახალ დარგში კოდნის შექმნის გარდა, განვავრცე გამოთვლითი მათემატიკური მეთოდოლოგია დრეკადობის თეორიის ამოცანების შესასწავლად.

ამავე პერიოდში მჭიდროდ ვთანამშრომლობდი ისეთ ცნობილ მეცნიერებთან, როგორებიც იყვნენ იოსებ ვოროიჩინი და სოლომონ მიხლინი. ჰოლანდიური გამოცემული წიგნი, ჩემს მშობლებთან ერთად, ვეკუასა და მიხლინის ნათელ სხოვნასაც მივუძღვენი.

თქვენს შეკითხვასთან დაკავშირებით, ვთვლი, რომ მკვლევარის წარმატების ბაზა, თავდაუზოგავ და მიზანდასახულ შრომასთან ერთად, არის მის

მიერვე შექმნილი გარემო. იგი გამოვითვლიდა ინდივიდუალურია, შემოუსაზღვრელია დროსა და სივრცეში.

– როგორ შეფასებდით საუნივერსიტეტო რეფორმის თქვენს სპეციალობასთან მიმართებაში?

– არ ვიცი, რა შრის არიან ჩემი კოლეგები, მაგრამ შემიძლია ვთქვა, რომ ჩვენთვის მეცნიერების არსებითი შეფასების პერიოდი დგება. ეს პროცესი უკავშირდება ახალ ტალღას, რეფორმებს. ყველას კარგად ახსოვს, რომ ადრე პარტიული და ნომეკლასტურული სიტუაციები მეცნიერის დაფასებას უკან სწევდა. ახლა, ყოველ შემთხვევაში, მათემატიკის მიმართულებით შედარებით დამოუკიდებლად გამოვიყურებთ, მიუხედავად ამ დარგის მხირი დაფინანსებისა. ეს თვალსაზრისი გამოჩნდა თუნდაც იმით, რომ ბოლო წლებში სახელმწიფო მთავრობის მიერ მონოგრაფიაზე ბევრმა მოთვალა საერთაშორისო სერთიფიკატიც მოიპოვა. როგორც კი ქართული მეცნიერები მოსკოვისგან დამოუკიდებლობაში გახდნენ, საერთაშორისო ასპარეზზე მათი არეალი განიარდა. დღეს ისინი წარმატებით თანამშრომლობენ მსოფლიოს მრავალ უნივერსიტეტსა და სამეცნიერო ცენტრთან.

ამასთან, მიმაჩნია, რომ უნივერსიტეტში მათემატიკისა და ფიზიკის როლი უნდა გაიზარდოს, როგორც სასწავლო პროგრამების შემდგომი დახვეწის, ისე სამეცნიერო კვლევითი სამუშაოებში ნიჭიერი ახალგაზრდა კადრების მოზიდვის მიმართულებით. გარდა უმდიდრესი ტრადიციების შენარჩუნებისა საჭიროებს, ადგილზე მაღალკვალიფიციური კადრების არსებობის გარეშე შეუძლებელია უცხოური ინვესტიციების წარმატებით ფუნქციონირება – ეს ჩვენთვის სასიცოცხლო და საპატიო ამოცანაა. უნდა მოხდეს, ასევე, სხვა, პირველ რიგში, საბუნებისმეტყველო და სამედიცინო დარგების მა-

თემატიკაცია, რაც გულისხმობს ამ დისციპლინების საკუთრივ სამეცნიერო და ექსპერიმენტული ხასიათის საშუალების ინტენსივიკაციასთან ერთად მათ სრულყოფას მათემატიკურ და კომპიუტერულ მეცნიერებათა დახმარებითაც. ამგვარი მიდგომა, ცხადია, ტიპიურია ყოველი თანამედროვე უნივერსიტეტისათვის. ჩემი აზრით, რომ მათემატიკა ლოკისთან (პარტიული და სოციალური ხასიათის დოგმების გარეშე) ერთად იყოს მთელი უნივერსიტეტისთვის ფავულტურული კურსი. სასწავლო და სამეცნიერო პროგრამები შედგენილი უნდა იყოს სტუდენტთა შესაძლებლობების შესაბამისად. რაც მთავარია, სახელმწიფო უნივერსიტეტი უნდა დაკომპლექტდეს შედარებით უკეთ მომზადებული სტუდენტებით.

– თქვენ თანამშრომლობთ კიევის უნივერსიტეტთან, კონკრეტულად რას ითვალისწინებს თქვენი პროექტი?

– კიევის ტარას შევჩენკოს სახელობის და კიევის ავიაციის უნივერსიტეტების სამეცნიერო-სასწავლო თანამშრომლობა ქართულ უნივერსიტეტთან მართლაც მნიშვნელოვან ფაზაშია შესული. ძირითადი ხელშეკრულებების საფუძველზე კიევი გაიმართა მათემატიკოსთა შეხვედრა, რომელიც ორივე მხარისთვის მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა. ინტასის, CRDF, NSF-ის ხაზით ერთობლივი განცხადების წარდგინება და მომზადების გარდა, აღსანიშნავია „უკრაინისა და საქართველოს პრეზიდენტებთან არსებული სახელმწიფო-საკორდინაციო სამეცნიერო-ტექნოლოგიური ცენტრის“ შექმნა. ცენტრის მიზანია, ტექნიკის შორის სტრატეგიულ დარგებში უახლესი ტექნოლოგიური პროექტებისა და დიზაინის შექმნა, მათი რეალიზაცია და დანერგვა. ასეთ დარგად, ამ ეტაპზე, მანქანათმშენებლობა და თვითმფრინავთმშენებლობა შეიქნა.

პოეზიის კვირეული

„გაქვავებულმა მზერამ“ ლევან ბრეგვაძის პრიზი მოიგო

მაკა ლომოძენი

21-24 მაისს კინოთეატრ „შირანის“ ლიტერატურულ კავშირში ლიტერატურულ პორტალ ლიბ.ჯესს (www.lib.ge) ორგანიზებით თანამედროვე ქართული პოეზიის კვირეული ჩატარდა. იდეის ავტორები უფრონად „ლიბ“-ის რედაქტორი გიორგი კვეციანი და ახალგაზრდა პოეტი, პოეტური კონკურსის „წეროს“ წარმომადგენელი გამარჯვებული ნათია ნაცვლიშვილი იყვნენ. მსმენელს ოთხი დღის განმავლობაში საკუთარ შემოქმედებას წარუდგინდნენ: შოთა იათაშვილი, დათო ჩიხლაძე, ზურა რთველიაშვილი, გიორგი ბუნდოვანი, მაკა ფორუოლიანი, გაგა ნახუცრიშვილი, რატი აბალოძე, შალვა ბაკურაძე, რეზო გეთიაშვილი, ანა გრიგი, დათო რობაქიძე, ნიკა ჯორჯანიანი, ბელა ჩეკურიშვილი, ზაალ ჩხეიძე, ქეთი ნინიძე, დიანა ანჟიმოაძი, თუთა ჩხეიძე, პოეტური გაერთიანებები „ლაბორატორია“ (პაატა შა-

მუგია, ზურა ჯიჟარიანი, მიშა ბახსოლიანი) და „ვარდისფერი ავტობუსი“ (ალექსა ჩილენიძე, შოთა დიდუშელაშვილი, დათო ყანჩიაშვილი, სანდრო ლორთქიფანიძე, ზაზა კოშკაძე). ასევე თავად კვირეულის ორგანიზატორები.

– კვირეულის მონაწილე პოეტებს თავისი ლექსები ლიბ.ჯესს პორტალზე აქვთ განთავსებული, ანუ ისინი, პირობითად, ერთ ოჯახში არიან გაერთიანებულნი. სწორედ ამ ნიშნით შევარჩიეთ ისინი. თანამედროვე პოეზიის კვირეულის ჩატარების იდეა კი შემთხვევით არ გაგვიჩნდა. უკანასკნელ ხანს მკაფიოდ გამოიკვეთა თანამედროვე ქართული პოეზიისთვის დამახასიათებელი ახლებური ესთეტიკა, რაც მას არსებითად განასხვავებს, თუნდაც 80-იანი წლების ქართული პოეზიის მახასიათებლისგან, – განცხადდა ჩვენთან საუბარში გიორგი კვეციანი.

პოეზიის კვირეულის გახსნაზე ორიგინალური იდეით გამოვიდა კრიტიკოსი ლევან ბრეგვაძე: მან საკუთარი

პრიზი დაანესა, თუმცა, პირობები და საპრიზო ორმოცდაათი ლარი ოთხი დღის განმავლობაში საიდუმლოდ ინახებოდა საიმედოდ დალუქულ კონვერტში, რომელიც 24 მაისს გახსნეს. მასში ეწერა:

„კრიტიკოს ლევან ბრეგვაძის პრიზი გადაეცემა საუკეთესო მინიმალისტური ლექსის ავტორს. ლექსი არ უნდა შეიცავდეს 5 სტრიქონზე მეტს და უნდა ავტოგრაფიულად იმ პირობებს, რომლებიც შოთა იათაშვილმა ჩამოაყალიბა უფრონად „ალტერნატივის“ 2004 წლის მესამე ნომერში. გამარჯვებულს გამოავლენს პრიზის დამწესებელი“.

ამგვარი პირობები კი შოთა დიდუშელაშვილის ლექსმა „სიცოცხლის პიკუ ციკლიდან „საუბრები ჯიზასთან“ დააკმაყოფილა: „ღრმად ჩაისუნთქე, გაქვავებული მზერა, სუიციდი უზრდელობა, როგორც უხეირო საჩუქარის დაბრუნება“.

საკუთარი პრიზი (55 ლარი) და-

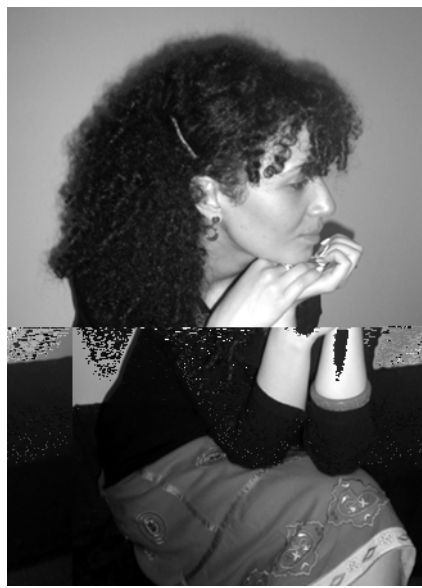
ნესა ქალბატონმა ნინო ჩიკვაძემაც (ფილოლოგი, სკოლა-პანსიონ „მთიების“ პედაგოგი).

– სამი პოეტი გამოვარჩიე: ირაკლი კაკაბაძე, დიანა ანჟიმოაძი და ქეთი ნინიძე. მომწონს მათი ლექსები. ეს ახალგაზრდები თავიანთ ცოდნას პატარებსაც უზიარებენ, მათი აღზრდით არიან დაკავებულნი და ასე ვთქვათ, პედაგოგებიც არიან. მართალია, პოეზიის კვირეულს გვიან შემოვუერთდი, მაგრამ ძალიან მომეწონა. ამდენი საინტერესო, ფაქიზი სულის ახალგაზრდა ვნახე ერთად შეკრებილი, რომელთაც მხარდაჭერა სჭირდება. გადავწყვიტე, მათ ყველანიარად შევუწყო ხელი. ახალგაზრდა პოეტებს ჩვენთან სკოლაში უსათუოდ მოვიწვევ, მოვანყობთ ლიტერატურულ სალონებს, შევუქმნი თბილ გარემოს და პოეზიის კვირეულს მომავალ წელსაც გავუწვევ დამხმარებას, – აღნიშნა ქალბატონმა ნინომ.

კვირეულის ორგანიზატორები თავიანთ პოეზიის ფესტივალის მოწყობას გეგმავენ, თუმცა, უსახსრობის გამო მსმენელთა ღონისძიების ჩატარება ვერ მოხერხდა და მხოლოდ ლექსების წარდგენით შემოიფარგლნენ.

– უცხოელი ავტორების ჩამოყვანაც გეგმავს ჩაფიქრებული, რაც ჩვენს ღონისძიებას გაცილებით საინტერესო გახდებოდა, დავაყვარებდით საინტერესო კონტაქტებს. სამწუხაროდ, ეს ვერ შეეძლო, – განაცხადა ნათია ნაცვლიშვილმა.

მიუხედავად იმისა, რომ „არასაკმარისი“ სივრცე და შეუფერებელი პირობები“ პოეზიის კვირეულის წაკლდე ყველამ ერთხმად აღიარა, ლიბ.ჯესს პოეზიის მოყვარულთ მანც საინტერესო და შემოქმედებითად დატვირთული დღეები აჩუქა. გარდა ამისა, ორგანიზატორებმა აღნიშნეს, რომ მათი იდეა უფრო მეტად განვითარდებოდა, დაისვენებდა და მომავალ წელს პოეზიის კვირეული ტრადიციული, სამაისო პოეტური ფესტივალის სახეს მიიღებ!

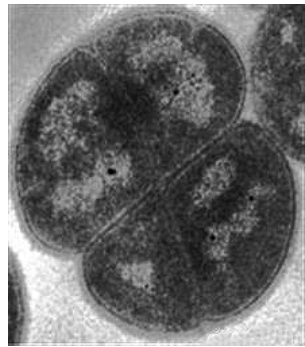

ს ს მ ს ს ი

რა... სად... როდის...

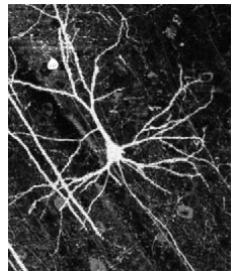
საბავშვო უნივერსიტეტიდან თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტამდე მხოლოდ ერთი ნაბიჯია

ამერიკის შეერთებული შტატების ჯანმრთელობის ინსტიტუტის მეცნიერებმა მიაკვლიეს მიზეზს – თუ რატომ იტანენ რადიაციას ბაქტერიები უფრო იოლად, ვიდრე ადამიანები. როგორც ცნობილია, ბაქტერიები ზოგიერთ სახეობას ათასჯერ უფრო მეტი რადიაციის დოზის ატანა შეუძლია, ვიდრე ადამიანს. მეცნიერთა აზრით რადიაციის ყველაზე დამლუპველი ზემოქმედება ცილების დაშლა და არა დნმ-ის მოლეკულაზე, როგორც აქამდე ითვლებოდა. რადიაცია ჟანგვით პროცესებს იწვევს და ცილებს შლის, რის გამოც დნმ-ის „შეკეთება“ შეუძლებელი ხდება. ბაქტერიის უჯრედები მარგანეცის იონებს ჭარბად შეიცავს და როგორც გამორკვეა ცილებს ჟანგვისაგან სწორედ ეს იცავს. რადიაციული ზემოქმედების შედეგად ნარმოქმნილ სუპეროქსიდის რადიკალებს იგი წყალბადის პეროქსიდად გარდაქმნის, რაც თავის მხრივ, მემბრანის გზით უჯრედებიდან იოლად გამოდის. სწავლულთა აზრით, ამ აღმოჩენის წყალობით, მომავალში შესაძლებელია რადიაციამდე ცხოველების შექმნა, რომლებიც ხანგრძლივ კოსმოსურ მოგზაურობაში მიიღებენ მონაწილეობას.

ამერიკის შეერთებული შტატების ჯანმრთელობის ინსტიტუტის მეცნიერებმა მიაკვლიეს მიზეზს – თუ რატომ იტანენ რადიაციას ბაქტერიები უფრო იოლად, ვიდრე ადამიანები. როგორც ცნობილია, ბაქტერიები ზოგიერთ სახეობას ათასჯერ უფრო მეტი რადიაციის დოზის ატანა შეუძლია, ვიდრე ადამიანს. მეცნიერთა აზრით რადიაციის ყველაზე დამლუპველი ზემოქმედება ცილების დაშლა და არა დნმ-ის მოლეკულაზე, როგორც აქამდე ითვლებოდა. რადიაცია ჟანგვით პროცესებს იწვევს და ცილებს შლის, რის გამოც დნმ-ის „შეკეთება“ შეუძლებელი ხდება. ბაქტერიის უჯრედები მარგანეცის იონებს ჭარბად შეიცავს და როგორც გამორკვეა ცილებს ჟანგვისაგან სწორედ ეს იცავს. რადიაციული ზემოქმედების შედეგად ნარმოქმნილ სუპეროქსიდის რადიკალებს იგი წყალბადის პეროქსიდად გარდაქმნის, რაც თავის მხრივ, მემბრანის გზით უჯრედებიდან იოლად გამოდის. სწავლულთა აზრით, ამ აღმოჩენის წყალობით, მომავალში შესაძლებელია რადიაციამდე ცხოველების შექმნა, რომლებიც ხანგრძლივ კოსმოსურ მოგზაურობაში მიიღებენ მონაწილეობას.

ჰოლანდიელმა მეცნიერებმა მოულოდნელად აღმოაჩინეს, რომ თურმე ნიკოტინი სწავლის უნარს და მესხიერებას აძლიერებს. თავგებზე ჩატარებული ექსპერიმენტის შედეგად მათ დაადგინეს, რომ ნიკოტინი აძლიერებს ტვინის ნეირონების სასიგნალო თვისებას, რომლის მეშვეობითაც ერთი ნეირონი, მეორე ნეირონს ამუშავების სიგნალს აწვდის. ამსტერდამის უნივერსიტეტის მეცნიერები ახალი ნაშლის შექმნაზე მუშაობენ, რომელსაც მხოლოდ ნიკოტინის დადებითი თვისებები ექნება, მისი უარყოფითი, მავნე თვისებები კი განადგურდება. ექიმები ნაშლის გამოყენებას ალკოჰოლისა და პარკინსონის დაავადებების მკურნალობისთვის ვარაუდობენ.

პრიტანელმა მედიკოსებმა განაცხადეს, რომ მათ კიბოს პერსპექტიულ ნაშალს მიაკვლიეს და იგი მალე ინტერნეტში შეიძლება გამოჩნდეს. ნაშალს სახელად „დიქლორაცეტატი“ დაარქვეს. რა თქმა უნდა, ასეთ ინფორმაციას სერიოზული გამოხმაურება მოჰყავს. შემოქმედებულმა მედიკოსებმა მამინევი განაცხადეს ნაშალს კლინიკური გამოცდა ჯერ არ გაუვლია, მხოლოდ თავგებზე გამოცდადეთ და ასეთი ხმაური ნაადრევიაო. „დიქლორაცეტატი“ ზემოქმედებას ახდენს კიბოს უჯრედის იმ უნიკალურ თვისებაზე, რითაც იგი ენერჯიას არა მხოლოდ მიტოქონდრიებიდან, არამედ მთელი უჯრედიდან იღებს. ეს პროცესი, რომელსაც გლიკოლიზი ეწოდება, ძლიერი ეფექტურობით გამოირჩევა და უამრავ ნახშირწყალს შთანთქავს. დღემდე ითვლებოდა, რომ კიბოს უჯრედები გლიკოლიზს მეტოქონდრიების დაზიანების გამო იყენებდნენ. მეცნიერებმა კი დაამტკიცეს, რომ მათი „შეკეთება“ სწორედ დიქლორაცეტატის საშუალებით შეიძლება. მიუხედავად იმისა, რომ ნაშალს კლინიკური გამოცდა ჯერ არ გაუვლია, მისი შექმნის სურვილი უკვე 200 კაცმა გამოთქვა.

იტალიელი კინორეჟისორის, კლაუდიო მალაპონტის ახალი ფილმი „იერუსალიმიდან შეიდი კილომეტრის დაშორებით“, რეკლამის მიუხედავად, კინოთეატრებში მაინც არ გამოჩნდა. ფილმი იტალიის ეროვნული ტელევიზიის მხარდაჭერითაა გადაღებული და მასში იესო ქრისტე კოკა-კოლას მიირთმევს, რამაც, ამ სასმელის მწარმოებელი კომპანიის უკიდურესი აღშფოთება გამოიწვია. ფილმში მოთხრობილია ერთი ახალგაზრდა კაცის ისტორია, რომელიც პროფესიით რეკლამის სპეციალისტია. პირადად ტრადიციამ მას სამსახური და ოჯახი დააჯარგინა, რის შემდეგაც იერუსალიმში გაფრინდა, სადაც ბიბლიური გარეგნობის მქონე უცნობ კაცს გადაეყარა და ფილოსოფიური საუბარი გაუბა. ცოტა ხნის შემდეგ, მას კოკა-კოლა შესთავაზა და როცა დაინახა როგორ სვამდა, ირონიულად წამოიძახა: „ღმერთო! აი, მესმის რეკლამა!“

კოკა-კოლას აღშფოთებულმა კომპანიამ ფილმიდან ამ ფრაგმენტის ამოღება მოითხოვა. იმ მიზეზით, რომ რეკლამა მათთან არავის შეუთანხმებია. ამ დროისთვის კი, ფილმს ბუენოს-აირესის კინოფესტივალის შვიდი პრიზი უკვე მოპოვებული ჰქონდა. კონფლიქტის გამო, მისი პრემიერა გაუზრკვეველი ვადით გადაიდო.

აშშ-ში წლის საუკეთესო სამშენებლო დიზაინი დაასახელეს. იგი აღმოჩნდა მელბურნის ახლად გადაკეთებული სადგური, რომელმაც თავის დროზე აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ტალღისმაგვარი სახურავი, რომელიც პლატფორმას 24 მეტრის სიმაღლეზე ფარავს და 37.000 კვადრატულ მეტრს მოიცავს. ახლად გადაკეთებული სადგური, რომელსაც „სამხრეთის ჯვარს“ ეძახიან, ავსტრალიის ერთერთ ღირსშესანიშნაობად უკვე ჩაითვალია.

ჰოვლიტის უვნებელია თუ არა მობილური ტელეფონი? ამ შეკითხვას გაშლილ სივრცეში ცალსახა პასუხი აქვს – უვნებელია. რაც შეეხება დახურულ სივრცეს, ეს მეცნიერთა სერიოზულ შემოთავაზებას იწვევს. იაპონელმა მეცნიერებმა წინასწარი გაანგარიშებით დადასტურეს, რომ დახურულ სივრცეში ამუშავებული მობილური ტელეფონები ირგვლივ მყოფი ადამიანებისთვის სერიოზულ საშიშროებად შეიძლება გადაიქცეს. ამ დროს მიკროტალღების ანარეკლები და ინტერფერენციები ისეთი ინტენსიური გამოხსივებით ვრცელდება, რომ ღია სივრცისას ათასჯერ აღემატება. ამგვარად, დახურულ სივრცეში ჩართული აპარატის ელექტრომაგნიტური გამოსხივების ქვეშ ნებისმიერი გვერდით მდგომი ადამიანი შეიძლება მოწყვეს.

შოლტ დისნეის ერთადერთმა ქალიშვილმა, დაჯგუფება „ჰამასის“ მცდელობა – მიკი მაუსი სიძულვილითა და ძალადობის სიმბოლოდ გადააქციოს, უარყოფითად შეაფასა. შეგახსენებთ, რომ „ალ-აკის“ ტელეარხზე, რომელსაც სწორედ „ჰამასი“ ავსტროლოებს, საბავშვო გადაცემა „მომავალი პიონერები“ გამოჩნდა, სადაც პალესტინელ ბავშვებს ჯიჰადის საფუძვლებს სწორედ მიკი მაუსის ორეული – თავი ფარფური ასწავლის. სამოცდაცამეტი წლის დიანა დისნეი-მილერი ეს პირად შეურაცხყოფად ჩათვლია და ბავშვებისთვის უსაყვარლესი გმირის საშუალებით სიძულვილის სწავლება „არაადამიანურ“ მოვლენად გამოაცხადა.

მასალა მოამზადა მანანა მიქელაქიძე

2007 წლის 1 ივნისს ბავშვთა დაცვის სერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში „საბავშვო უნივერსიტეტის“ დიდი პოპულარიზაციის მიზნით გაიმართება ღონისძიება, რომელშიც მონაწილეობას საშუალო სკოლების მოსწავლეები მიიღებენ. მოსწავლეები დაათვალიერებენ უნივერსიტეტის პირველ, მეორე და მეექვსე კორპუსებს, სხვადასხვა ფაკულტეტებზე ისინი მოსმენენ ლექციებს, გაესაუბრებიან ლექტორებსა და მაგისტრანტებს, დაათვალიერებენ მეექვსე კორპუსში განთავსებულ სტუდიებს, მეორე კორპუსში - პლანეტარიუმს, მონაწილეობას მიიღებენ დისკუსიებსა და თვალსაჩინო ცდებში. მართალია, „საბავშვო უნივერსიტეტის“ კონცეფცია ჯერჯერობით ჩამოყალიბების პროცესშია, მაგრამ მისი ძირითადი სტრატეგია უკვე განსაზღვრულია, რაც ერთდერით მზანს ემსახურება - უნივერსიტეტმა მოსწავლეების ნაღები, ინტელექტუალური ნაწილი მოიზიდოს.

უნივერსიტეტის სტრატეგიული განვითარების კონცეფციაში, რომელიც რექტორმა გიორგი ხუბუამ მისი არჩევის დროს წარმოადგინა, მანგასით აღნიშნულია, რომ „არსებობს მუშაობის უამრავი ფორმა, რომლითაც შეიძლება მოსწავლეები მოეზიდიოთ“. გიორგი ხუბუამ რექტორატს სკოლებთან კონტაქტების გამყარებისაკენ მოუწოდებდა. უნივერსიტეტის რექტორის საპროგრამო წერილში კი მან საბავშვო უნივერსიტეტის შექმნის იდეა წამოაყენა: „ვფიქრობ, რომ საბავშვო უნივერსიტეტის ჩამოყალიბება პრობლემა არ უნდა იყოს. განათლების სამინისტრო ამ საკითხით უკვე დაინტერესდა, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მოსვლის სურვილი სკოლის მოსწავლეებსაც აქვთ. ამიტომ მოვიწვიოთ ბავშვები და მათ ლექციები ჩავუტაროთ.“ 1 ივნისს სკოლის მოსწავლეები უნივერსიტეტის შენობაში საინტერესო და შემოქმედებითად დატვირთულ დღეს გაატარებენ.

2007 წელი – დიასპორის წელია

თსუ ქართული დიასპორის წარმომადგენლებს მასპინძლობს

საქართველოს პრეზიდენტის მიხეილ სააკაშვილის 2007 წლის 22 თებერვლის 127-ე ბრძანებულებით 2007 წელი საქართველოში დიასპორის წელია, 27 მაისი კი „ქართული დიასპორის დღე“ გამოცხადდა. ამასთან დაკავშირებით, ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტრო ორმოცამდე ქვეყანაში მცხოვრებ 140 წარმატებულ ქართველს მასპინძლობს. პეკინში ფარგლებში არაერთი საინტერესო ღონისძიება დაიგეგმა: 26 მაისს სტუმრები სასტუმრო „თორთა“ შეიკრიბნენ, შემდეგ საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ ალფუმში მიიღეს მონაწილეობა, საღამოს კი ფილმომონის დიდ საკონცერტო დარბაზში „პატრიოტის“ გალაკონცერტს დაესწრნენ. 27 მაისს თბილისში, სასტუმრო „ქორთიარდ მერიოტი“ ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროს ორგანიზებით საზეიმოდ გაიხსნა საერთაშორისო ფორუმი „საქართველო და დიასპორა“. ფორუმი დისკუსიის რეჟიმში წარიმართა. გამოიკვეთა მიგრაციისა და დიასპორის თემებთან დაკავშირებული პრობლემები. მონაწილეებს წარუდგინეს საზღვარგარეთ მცხოვრები თანამემამულეებისათვის შექმნილი საინფორმაციო საიტო www.diaspora.ge და ქართულ დიასპორასთან ურთიერთობის სახელმწიფო სტრატეგიის პროექტი.

მონვეულ სტუმართა შორის იყვნენ უცხოეთში მოღვაწე ცნობილი ქართველი საზოგადო მოღვაწეები, მუსიკოსები, მეცნიერები, სპორტსმენები, ბიზნესმენები და ქართული სათვისტომოების ხელმძღვანელები, სასულიერო პირები კვიპროსიდან და სოჭიდან. თბილისს რუსეთის ფედერაციიდან სპეციალად ხალხმრავალი დელეგაცია სტუმრებია.

დღეს, 28 მაისს, 12 საათზე თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიმართება ფორუმის მონაწილეთა საზეიმო მიღება. 17 საათზე კი სტუმრები თბილისის ებრაულ სათემო სახლში არიან მიწვეულნი.

ლტოლვილთა და განსახლების მინისტრის მოადგილემ ქალბატონმა თამარ მახარაშვილმა განაცხადა, რომ ამჟამად ორი მიმართულებით მიმდინარეობს მიგრაციის პროცესების მართვა: ისტორიულ მიზეზთა გამო საუკუნეების განმავლობაში საზღვარგარეთ დამკვიდრებულ ქართველებთან კულტურული ურთიერთობები მყარდება; მიმე სოციალური პრობლემების გამო ბოლო წლებში გაზრდილ თანამემამულეებს კი საშუალოდ დაბრუნებაში ეხმარებიან.

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ უახლესი მომავლის ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტრო სახელმწიფოს შეიცვლის და მიგრაციისა და დიასპორასთან ურთიერთობის სამინისტროდ გადაკეთდება.

30 მაისს მალევი კორპუსში საქართველოში მიგრაციის პრობლემებზე კონფერენცია გაიმართება

30 მაისს თსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი და მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაცია (IOM) თსუ მალევი კორპუსში აწყობს სამეცნიერო-პრაქტიკულ კონფერენციას თემაზე „მიგრაციის პრობლემები საქართველოში“. კონფერენციამ მონვეულნი არიან სახელმწიფო სტრუქტურებიდან მიგრაციის პრობლემით დაინტერესებული სპეციალისტები, უმაღლესი სასწავლებლებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები.

თსუ ეკონომიკის ფაკულტეტზე უკვე 4 წელია ფუნქციონირებს მიგრაციის კვლევის ცენტრი, რომელსაც ამ მიმართულებით არაერთი კვლევა და შრომა დაუფრავდა. ცენტრის მუშაობაში სტუდენტ-მკვლევარები არიან ჩართულნი.

კონფერენციაზე დარიგდება მიგრაციის კვლევის ცენტრის მიერ მომზადებული 2007 წლის სამეცნიერო ნაშრომა კრებული – „მიგრაცია“.

მოსვენებებს წაიკითხვენ – მიგრაციის მართვის სახელმწიფო პოლიტიკისა და რეგულირების მექანიზმების შესახებ, სტუდენტი ახალგაზრდობის გარე სასწავლო-შრომითი ემიგრაციის პრობლემების თაობაზე, საქართველოში შრომით ემიგრანტთა ფულადი გზავნის შესახებ, საქართველოს მოსახლეობის აღწარმოებულ მიგრაციის გავლენის თემაზე, მიგრაციის ეკონომიკურ და ეთნიკურ ასპექტებზე და სხვა. კონფერენციამ მეცნიერებისა და ექსპერტების გარდა მოხსენებებს მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაცია IOM-ის წარმომადგენლებიც წაიკითხვენ.

საკონტაქტო ტელეფონები:	
რექტორის მისაღები	22-51-07
ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი	22-35-01
საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახური	22-32-91
საერთო განყოფილება (კანცელარია)	23-39-16; 22-59-44
სასწავლო პროცესის მართვისა და	
სტუდენტთა რეგისტრაციის სამსახური	22-78-99; 22-54-50
საგარეო ურთიერთობათა დეპარტამენტი	22-56-79
ადამიანური რესურსების მართვის სამსახური	22-36-19
საფინანსო სამსახური	91-24-95
სტუდენტური თვითმმართველობა	25-12-38
სამუშაო სამსახური	29-08-42
დაცვისა და უსაფრთხოების სამსახური	25-08-13; 25-36-18
ფაკულტეტის დეკანატატი:	
ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი	29-08-07
ჰუმანიტარული ფაკულტეტი	22-21-08
სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი	29-05-94
ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი	30-45-36
იურიდიული ფაკულტეტი	22-37-10
მედიცინის ფაკულტეტი	94-34-54

რედაქტორი ნინო კაკულია

ტექნიკური რედაქტორი გივი შეყილაძე

სტილისტი

კორექტორი მანანა ჯურხაძე

კომპიუტერული უზრუნველყოფა თამარ ქავჭავაძე

რედაქციის მისამართი:

გია მანაბელი, ზაზა ფირალიძე, ვახტანგ გურული, ნინო ჩიხლაძე, ნოდარ ხადური, თემურ ნადარეიშვილი

მისამართი: ილია ქავჭავაძის გამზ.1

☎ 22 10 34

www.tsu.ge

@ newspaper@tsu.ge